

Η ΕΞΑΔΕΛΦΗ*

“Εν’ ἀπόγοιομα ἥρθε τὸ φαρόπουλο ποῦ πήγαινε στ’ Ἀντελικὸ τὰ φάρια καὶ τὰ βοτάραχα, καὶ μᾶς εἶπε πῶς τοῦπε διάρηγε¹ μας πᾶς θὰ νῦνθη τὸ βράδυ μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ μὲ τὸ κορίτσι του νὰ καθίσουνε στὸ ίβαρι δυὸς-τρεῖς μέρες.

“Ολοι φανήκαμε πῶς χαρήκαμε γιαλτό, μὰ ποὺς ξέρει τὶ διάρηγες μας σκέφθηκε! Ἐγώ, νὰ σου πῶ τὴν ἀλήθεια, χάρηκα μὲ τὰ σωστά μου, εἴχα κατανίση νὰ τὴ φοβοῦμαι κάπως τὴ Νέννω καὶ τὸν ἑαυτό μου ἀκόμα, πρὸ πάντων εἰς τὴ μοναξιά. Ὅσο περισσότερος κόσμος ἥτανε, τόσο περισσότεροι ἀσφάλεια μοῦ φαινόντανε πῶς εἶχα, καὶ νῦντερα ἔτσι βαθειά-βαθειά στὴν ίδεα, μέκολάκευε καὶ τοῦτο.

«ποὺς ξέρει τὶ μπορεῖ νὰ γίνη! μπορεῖ κιαντὶ νᾶναι ὅμιμος φη, μπορεῖ νὰ μάγαπήσῃ, μπορεῖ κ’ ἔγω...»

Παιδί, βλέπεις, ἡμιονας ἐκειδὸ εἶναι ἀνδρες καὶ κάνουν τέτοιες σκέψεις. Μὰ κύτταξα νὰ μὴ δεῖξω τίτοτε· ἔτσι νόμισα τοὐλάχιστον, πῶς ἔκουψα ἀπ’ ὅλους τὴν ίδεα μου. Μὰ ἐκείνη ἥτανε διαβολοκόριτσο, ἔβλεπε καὶ μέσα στὸ μυαλό· καὶ μιὰ ὥρα τὸ βράδυ-βράδυ ποὺ βρεθήκαμε μοναχοί μας σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ νησιοῦ, ἀποκάτω ἀπὸ μιὰ ἀνθυισμένη μυρτιά, γύρισε, μὲ κύτταξε στὰ μάτια καὶ μοῦπε μὲ στίχο, ὅπως πάντα.

Τόσ’ ἥτανε ἡ ἀγάπη μας, τόσ’ ἥταν ἡ φιλιά μας
μιὰ ξένη κι’ ἀνεπάντεχη ἥταν ἡ χωρισιά μας.

Ἐγγόνισα τὰ μοῦτρα μου καὶ δὲν ἐμῆλησα μὰ ἐκείνη ἥρθε σιμότερα, ἔβαλε τὸ στόμα της κοντὰ στ’ αὐτή μου, καὶ ἔξακολούθησε.

Τῆς Χιὸς τὰ περιστέρια
τῆς Σμύρνης τὰ πουλιά
ἥρθανε καὶ μοῦ εἴπαν
τὴ νέα σου φιλιά.

— Δὲ σὲ καταλαβαίνω· δὲν ξέρεις τὶ λές, μοῦ φαίνεται· εἶπα μὲ θυμό, ποὺ μέκαμε εὐθὺς νὰ μετανοιώσω.

— Εκείνη δὲν ἐθύμωσε· μέπιασε ἀπὸ τὰ δυὸ χέρια, καὶ μοῦ εἶπε.

— Στάσου νὰ ἴδω τὰ μάτια σου· δὲν ἐχάρηκες ποὺ θάρηγη ἡ Ρηνοῦλα;

— Ποιὰ Ρηνοῦλα; δὲν ξέρω τὶ λές.

— “Αν δὲν ξέρεις καταλαβαίνεις· λέγε· χάρηκες ἢ ὅχι; λέγε, λέγε, λέγε.

Καὶ μοῦ τίναξε τὰ χέρια μὲ δύναμη.

* Ή ἀρχή στὴ σελίδα 352.

¹ Βλησιδάρης· δὲν μέπιασε ποὺ ἀγοράζει ἐργολαβικῶς τὰ προϊόντα τοῦ ιχθυοτροφείου.

- 'Ακόμα δὲν τὸν εἴδαμε, Γιάννη τὸν φωνᾶξαμε· τῆς εἶπα.
- Κάμε δόκο πῶς δὲ χάρηκες· κάμε ντέ, σὰν κοττᾶς.
- Τὶ δόκο νὰ κάμω;
- 'Νὰ σὲ φάγη ἡ θάλασσα.
- Νὰ μὲ φάγη εἶπα μὲ τρεμουλιασμένη φωνή· μὰ τί, ζηλεύεις ἔσυ;

Ξέρεις πόσο σὲ ξηλεύω;
ποῦ ἄν ἦταν δυνατόν
ἡθελα νὰ σὲ φυλάγω
κι' ἀπ' τὸν ἵσπιο σου αὐτόν.

Τότε γιὰ πρώτη φορὰ ἀρχισα νὰ γνωρίζω τὶ θὰ πῇ ζήλεια, τὶ θηριό ἀγριο τὸν κάνει τὸν ἄγνωστο καὶ πρὸ πάντων τὴ γυναικα. Τὰ μάτια της ἔβγαναν ἀστραπές, καθὼς μὲ κύτταζε, ποῦ μέκαμαν νὰ καταβάσω τὰ δικά μου. Ἀρχίνησα νὰ τρέμω στὰ χέρια της δπως τρέμει τὸ ποντίκι στὰ νύχια τῆς γάττας.

Μὰ τυχηρό μου, καὶ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἀκούστηκεν ἡ φωνή τοῦ βληστιάρη μας. Δὲν ἤξεραν, καὶ εἶχαν φέρῃ τὸ προιάρι ἐκεῖ· εἶχανε ζηγώση στὰ ωυχὰ καὶ εἶχαν κολλήση ἀπάνω στὴ σαβοῦρα, καὶ φώναζαν νὰ πάνε νὰ τοὺς βγάλουν.

Τρέξαμε καὶ μεῖς, ἐπῆγαν τὰ παιδιά μὲ τὴ γαίτα καὶ τοὺς πήρανε· ὕστερα πελάγωσαν καὶ ξεκόλλησαν τὸ προιάρι.

"Ητανε δὲ βληστιάρης μας δὲ κὐρ-Θανάσης, ἡ γυναικα του καὶ τὸ κορίτσι του ἡ Ρηνούλα." Ωμιμορφο κορίτσι ἥτανε, ἀσπρό, παχούλο, ἀφράτο· μὰ τὶ τὸ θέλεις! κάτι τῷλειπε· τῷλειπε ἡ χάρι, τὸ γοῦστο, ἡ λάμψη τῶν ματιῶν· τῷλειπε ἐκείνο πούχε ἡ Νέννω καὶ μάγευε καὶ γήτευε, δπως γητεύει τὸ φεῖδι ἐκείνον ποῦ θὰ φάγη.

"Εμειναν στὸ ίβριο δυὸ μέρες καὶ τρεῖς νύχτες· τὸ τὶ τοάβηξα αὐτὲς τὶς μέρες δὲ λέγεται· τυραννία σωστή, ὅχι νὰ πῆς. Δὲν κόταγα νὰ τῆς κάμω μιὰ περιποίησι, νὰ τῆς μιλήσω, νὰ τὴν κυττάξω στὰ μοῦτρα. Πάντα γκρίνια, πάντα παραπόνο. Μέβανε ἡ ἥδια νὰ κάτσω κοντὰ στὸ ξένο κορίτσι κύστερα μὲ ἀγριοκύτταζε· ἥθελε νὰ κάνωμε ἐκδρομές, νὰ παγάνωμε στὰ τζένια, στὰ ίβρια, στὶς πελάδες, καὶ γυρίζαμε μὲ κανγάδες. Εὔρισκε πάντα μιὰ ἀφροδιὴ νὰ θυμώνη, νὰ φωνάζῃ, νὰ ἀγοιεύῃ, νὰ μοῦ δείχνη πῶς μὲ μισεῖ, πῶς μὲ περιφρονεῖ, πῶς δὲ θέλει νὰ μὲ ἔρῃ.

Καὶ τὰ τραγούδια της ὅλα τέτοια ἥτανε αὐτὲς τὶς μέρες.

Γιατὶ μάκονς ποῦ τραγουδῶ, θαρρεῖς πῶς σ' ἀγαπάω;
σᾶ χόρτο σὲ καταπατῶ, σᾶν ἄνθος σὲ μαδάω.

"Η ἀγάπη σου ἥταν ψεύτικη σᾶν τ' Ἀπριλιοῦ τὸ χιόνι
π' ἀποβραδὺς τὸ ρίχνει ὁ Θεός κι' ὡς τὴν αὐγὴ τὸ λυώνει.

Κι' ἄλλα κι' ἄλλα, ποῦ νὰ στὰ λέω τώρα! Εἶδα κι' ἔπιαθα νὰ περάσουν αὐτὲς οἱ μέρες. "Αχ! ἄς ἤξερα πῶς θάρχονταν μέρα ὅλα αὐτὰ τὰ τραγούδια νὰ ταιριάζουν σ' αὐτὴ καὶ δὲ θάμουνα ἔτσι χαμένος· θὰ κύτταζε κέγω νὰ τὴ σκάσω λίγο. Μὰ ὅχι τώρα θὰ τώχα μετανοιώσῃ· εἶναι τόσο θλιβερή, τόσο δυστυχισμένη!

Τὸ κακόμοιρο τὸ ξένο κορίτσι δὲν ἦξερε τὶ νὰ κάμη· βαρέθηκε κῆθελε τὰ φύγουν μιὰ ὥρα προτήτερα. Κάνεις δὲν θὰ μοῦ τὸ βγάλῃ ἀπὸ τὸ νοῦ πῶς αὐτὴ τὰ εἶχε καταλάβῃ ὅλα· μπορεῖ μάλιστα νάβανε μὲ τὸ νοῦ της καὶ περισσότερα παρ' ὅτι ἤτανε· καὶ πῶς θάνατορίχιαζε βέβαια νὰ ξέρῃ πῶς εἴμαστε δυὸς ἀδερφιῶν παιδιά! Μπᾶ! χωρὶς ἄλλο τὸ κατάλλαβε! Γιατὶ θυμοῦμαι ἔνα βράδυ εἴχαμε πάρη στὸν Προκοπάνιστο, ποὺ ξεκαλοκαίριαζεν ἡ οἰκογένεια τοῦ Σταύρου τοῦ μπακάλη, γιατὶ εἶχε κι' αὐτὸς νὰ κάμη στὸ κίστ. Ἐκεὶ ὅπου καθόμαστε στὸ καλύβι, στὴν κουβέντα ἀπάνω μᾶς εἴπανε οἱ Σταύρεισσες ὅτι ἤτανε ἀρρωστος βαρειά δὲ καπετάν-Πιεροῦς· θὰ τὸν ἔχεις ἵδη καὶ τοῦ λόου σου ἐκεῖνον τὸ γέρο τὸν καπετάν-Πιεροῦ, ποὺ τὸν ἔχει δὲ καραβοκύρης τοῦ Προκοπανίστου ἔτσι σᾶν ψυχικό· μιὰ φορὰ αὐτὸς εἶχε καράβια δικά του, μὰ νανάγησε καὶ ξέπεσε ἐδῶ· ἔχει μιὰ βαρκοῦλα χιλιομπαλωμένη καὶ φαρεύει μαντή· στὴ χώρα δὲν πάει ποτέ, ὅλο ἐδεκεῖ κάθεται· βοηθάει τοὺς ψαράδες στὸ ξύσιμο, στάλατισμα, τοὺς λέει καληῶρες, καὶ τρώει χάρισμα στὸ ίβάρι. Ὁ καραβοκύρης τότε τόσο τὸν λυπόντανε ποὺ τὸν ἀφήνε νὰ φαρεύῃ γιὰ λογαριασμό του, ώς καὶ μὲ ψιλὰ παραγάδια· ποὺ ξέρεις τὶ καυγάδες γίνονται γιαντὰ τὰ ψιλὰ παραγάδια, γιατὶ σακιτεύουν τὶς μαρίδες καὶ τὰ κεφάλια.

Αὐτὸς λοιπὸν δὲ καπετάν-Πιεροῦς τὴν ἡμέρα ἐκείνη εἶχε θερμαθῆ· θέρμη ὅχι χώρατα, ποὺ ταράζονταν ἡ πελάδα ἀπ' τὸ οιγιὸ ποὺ τούρθε· μὰ γερδὸ κόκκαλο, σκυλλί, δὲν εἶχε ἀνάγκη.

Ως τόσο ἡ Νέννων θέλησε νὰ τοῦ κάμη τὸ νοσοκόμο, γιὰ νὰ λυώσῃ, φαίνεται, τὶς ἀμαρτίες της· πήρε λίγο κιννίνο, τῶφκιασε χάπια, καὶ μοῦ λέει κρυφά.

— Πᾶμε νὰ τὸ δώσωμε στὸν καπετάν-Πιεροῦ, ἢ θὰ μείνης μὲ τὴ Ρηνοῦλα;

Αὐτὸ δὲ ἔλειπε!

— Πᾶμε· τῆς λέω.

“Ητανε ἡ πρώτη φορὰ ἀπὸ τότε ποτὲν ἔρθη ἡ Ρηνοῦλα, ποὺ τὸ πρόσωπο τῆς Νέννων εἶχε πάλε τὴ συνηθισμένη του γλυκάδα· γιαντὸ ἡμουνα πολὺ εὐχαριστημένος, καὶ μὲ μεγάλη χαρὰ ἐπῆγα κοντά της.

“Η πελάδα τοῦ καπετάν-Πιεροῦ ἤτανε στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ ίβαριοῦ· ἤτανε σκοτάδι, πίσσα, γιατὶ τὰ σύγνεφα εἴχανε σκεπάση τάστερια· φύσαγε κένας βορειαῖς κρῦνος κρῦνος σᾶν νάτανε χειμῶνας. Ὁ μαῦρος δὲ γέροντας ἤτανε στρυμωμένος σὲ μιὰν ἄκρη τῆς πελάδας, χωρὶς φανάρι καὶ οὐρλιαῖς εἴποτε τὸ κρῦνο· ἐμπήκαμε μέσα· ἡ Νέννων τῶδωκε τὰ χάπια, τῶβιαλε κένα ποτῆρι νερό, καὶ τῶλεγε πῶς θὰ τὰ πάρῃ. Ἐκεῖνος βόγγαγε μοναχά, καὶ μεῖς ἐσταθήκαμε στρυμωμένοι στὴν πόρτα τῆς πελάδας. Χωρὶς ἄλλο δὲν εἴχαμε τὸ νοῦ μας στὸ γέροντα τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ώς τόσο δὲν ἐφεύγαμε, ἐστεκόμαστε νὰ κυττάζωμε τὰ κουρελιασμένα σύγνεφα ποὺ παράδερναν στὸν οὐρανό, καὶ νάκοῦμε τὸ Βορειά ποὺ μούγκριζε στὴ θάλασσα.

Τὸ κρῦνο πάγωνε τὰ χέρια μας ποὺ εἴχαν πάλι πιαστῇ σιγάσιγά, σᾶν τὴ πρώτη φορὰ κάτω ἀπὸ τὴ θάλασσα.

- Τὶ συλλογιέσαι ; τῆς είτα.
- Τίποτε.
- Πῶς τίποτε ;
- Συλλογιέμαι μὲ τὶ μοιάζει ἡ ἀποιφινὴ βραδειά.
- Καὶ μὲ τὶ βρίσκεις ;
- Μὲ τὴν καρδιὰ ἔκεινον π' ἀγαπάει καὶ δὲν τὸν ἀγαποῦνε.
- Γιατὶ μοῦ τὰ λέεις αὐτὰ Νέννω ; τὶ σῶφταιξα καὶ μὲ βασανίζεις τόσο ;
- Ἐχεις δίκηο τὶ μῶφταιξε !

Ἐτσι ἥθελα κέτσι ἔπανθα
καὶ πειὸ πολλὰ νὰ πάθω
γιατὶ τὴ γνώμη σου ἀπὸ πρὶν
δὲ φώτησα νὰ μάθω.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ μὲ παλαβώσῃς ; τῆς εἶπα, μὲ φωνὴ παραπονιάρικη.

Αὐτή, σᾶν νὰ μὲ συμπόνεσε, καὶ δὲν εἶπε τίποτε μόν' ἔβαλε τὸ χέρι της στὴν πλάτη μου· τῆς ἔξωσα κέγῳ τὴ μέση της τὴ δαχτυλιδένια, κέγειρα στὸν δῶμο της. Τὰ μαλλιά της, ἀνεμισμένα ἀπὸ τὸ βορειαῖ, ἥρθανε μέσου στὸ στόμα μου. Ἐκόλλησα τὰ χεῦλη μου στὴν πλεξίδα της καὶ κόντευα νὰ μείνω, ὅταν ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῆς Ρηνούλας.

— Μὰ ποῦ εἶσθε καλέ ; τί ; ἔρωτα κάνετε μὲ τὸν καπετάν-Πιεροῦ ;

Αὐτὸς δ λόγος μᾶς ἀνατάραξε καὶ τοὺς δυό. Ξεχωρίσαμε ἀμέσως καὶ προσπαθήσαμε νὰ μιλήσωμε. Ἡ Νέννω εἶπε βραχνά.

— Ἐδῶ εἴμαστε.

Ἐγὼ μουρμούρισα

— Τὶ λέει αὐτή ;

— Ἐσύ ξέρεις· μοῦ λέει ἡ Νέννω. Ἄν της ἔφτασες ως αὐτοῦ νὰ τῆς πῆς...

Ἀναψα ἀπὸ τὸ θυμό μου.

— Πῶς ; γιὰ ἄτιμον μὲ πέρονεις, ἢ γιὰ θεοπάλαβον ;

Ἡ Ρηνούλα ἐπλησίασε, μὰ δὲ μπορούσαμε νὰ τῆς μιλήσωμε.

Αὐτὸ μὲ κάνει νὰ πιστεύω πῶς κάτι ὑπόπτευσε αὐτὸ τὸ κορίτσι· κι' ἀπὸ τότε, ὅταν τὴ βλέπω, ἡ καρδιά μου χτυπάει. Μὰ τώρα πᾶνε αὐτά, πέθαναν γιὰ τὸν ἄλλον κόσμο.

Τέλος πάντων, ἔκαμε δ Θεὸς κιλποφάσισαν νὰ φύγουν οἱ βλησιδιαραῖοι μας. Ἐκαμα τὸ σταυρό μου μὲ τὰ δύο μου χέρια. Θὰ μᾶς ἀφήναν ἐπὶ τέλους στὴν ἡσυχία μας· θάπαναν τὰ πείσματα καὶ δ βορειᾶς καὶ οἱ θαλασσοφροτοῦνες· θὰ φύσαγε πάλε τὸ μαϊστροφαλάκι τῆς ἀγάπης μας καὶ τῆς χαρᾶς μας.

Καὶ δὲν εἶχα γελασθῆ. Τὴν ἄλλη μέρα ὅλα ἦτανε μέλι γάλα· κέτσι γιὰ νὰ γιορτάσωμε τὴ νέα μας ἀγάπη καὶ τὴ νέα μας ἡσυχία, ἡ Νέννω παρακάλεσε τὸν πατέρα της νὰ μᾶς δώσῃ ἔνα μεγάλο προιάτι, νὰ πάμε στὸν Παληοπόταμο, τὸ πειὸ ἀκρινὸ τῆς λίμνης ιβάρι.

Ξεκινήσαμε τὴν ἄλλη μέρα, μόλις ἔσκασε τ' ἀστέρι, ἐγώ, ἡ

Νέννω, ή θειά μου κέννας μεσόκοπος ψαρᾶς, ποῦ τὸν ἔλεγαν—μὲ συμπαθῆς κιόλα—Αχιλλέα Κατρίλλα. Περάσωμε καὶ πήραμε καὶ τοὺς Σταυρούς ἀπὸ τὸν Προκοπάνιστο, καὶ γινήκαμε μιὰ καλὴ παρέα, ἀπὸ καμμιὰ δεκαριὰ ἄνδρες καὶ γυναικες.

Στὸ δρόμο ήμαστε δλοι ζωηροί τραγούδια, χώρατα, γέλοια. Ἐτρώγαμε ορεβανί, ἐπίναμε μαστίχα, ἐπετροβολιόμαστε μὲ τὰ σῦκα καὶ μὲ τὰ σταφύλια, παραβγάνανε τὰ δυὸ προιάρια ποιὸ θὰ περάσῃ τὸ ἄλλο, ἥτανε μιὰ χαρὰ ἀλήθεια, ὑστερα μάλιστα ἀπὸ τὶς κακὲς μέρες ποῦ εῖχαμε περάσῃ ἐγὼ καὶ ή Νέννω. Ὡς καὶ οἱ γοητεῖς δὲν ἀποκοιμηθήκανε.

Περιττὸ νὰ σοῦ πῶ τώρα, πῶς δλα τὰ λόγια καὶ δλα τὰ τραγούδια, καὶ δλα τὰ σῦκα τῆς Νέννως πέφτανε σὲ μένα ήμουνα ἀληθινὸς βασιλῆς πειὸ χαρούμενος, πιστεύω, ἀπὸ πολλοὺς βασιλῆδες πόχουν πολέμους καὶ σκοντάμματα.

“Ως κ’ ἐκείνη ή ἰδέα τῆς ἀμαρτίας ποῦ ποτὲ δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὸ βάθμος τῆς καρδιᾶς μας, γιὰ νὰ πικράνῃ δλες μου τὶς χαρές ὡς κι’ αὐτὴ εἰχε σχεδὸν σβύσῃ· ἐπειτα ἐκείνην τὴν ὥρα δλα ἥτανε ἀθῶντα.

Ἐβγῆκαμε πρῶτα στὴν Παναγιὰ τὴν Προκοπανιστιώτισσα καὶ ἀνάψαμε τὰ κανδήλια τῆς μὲ τὸ λᾶδι πούχαμε μαξί μας· κολατσίσαμε ἐκεὶ σπάροντας περασμένους σὲ μιὰ σχῖζα, δπως τοὺς φένουν οἱ ψαράδες, τραβήξαμε καὶ τὸ ἀσπρό κρασὶ τοῦ κύρο-Σταύρου καὶ κινήσαμε πάλε.

Εἶχε βγάλη βοοειδὲ καὶ παγαίναμε πρόιμα.

“Ἡθελα πάμε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ Διχάλι καὶ νὰ γυρίσωμε ἀπόξω, ἀπὸ τὸ λοῦρο τῆς Θολῆς. Ἔχεις πάγι στὸν Παληοπόταμο;

— “Οχι.

— “Α ! εἶναι πολὺ δημιορφα· τὸ Διχάλι εἶναι σᾶν νὰ περνᾶς ποτάμι· στενὸς πόρος, κι’ ἀπὸ τῶνα μέρος κι’ ἀπὸ τ’ ἄλλο εἶναι καλαιμές καὶ ἀραιοχίκια.

Βήκαμε σένα δημιορφο γιαλό, ποῦναι δ “Α ἵ· Γιάννης τῶν καλογήρων” πεῦ λένε, παμπάλαια ἐκκλησία, καταστραμένη τώρα. Τὰ κονίσματα τὰ πῆραν οἱ ψαράδες στὸν Προκοπάνιστο γιὰ νὰ τσ’ ἀνάρτουν τὰ κανδήλια.

Ἐμπήκαμε μέσα, ἐγὼ καὶ ή Νέννω, καὶ γράψαμε στοὺς τοίχους τὰ δύνοματα μας.

“Φανῆς-Νέννω· Νέννω-Φανῆς”.

“Υστερα πήγαμε στὸ γιαλὸ ποῦ εἶναι ἔνας σωρὸς ψόφια κοχύλια, καὶ μάσαμε δύο μανδήλια.

— “Ἐδῶ, ἔλεγε ή Νέννω, εἶναι τὸ νεκροταφεῖο τῶν κοχυλιῶν.

“Ἐγὼ τάχω ἀκόμα σένα νεροκολόκυθο καὶ τὰ φυλάω αὐτὰ τὰ κοχύλια.

Χαράξαμε μὲ τὴ σουγιὰ ἔνα Ν κένα Φ σὲ μιὰ ἀγριοσυκιά, ποῦ ἥτανε δᾶξ ἀπὸ τὴν ἐκλησῦλα, καὶ εἶχαμε δρεξὶ νὰ λησμονήθοῦμε ἐκεῖ, ἀν δὲν μᾶς ἔκραζαν ἀπὸ τὸ προιάρι.

Στὸν Παληοπόταμο φθάσαμε κοντὰ τὸ μεσημέρι. Ἐκεῖ μᾶς ἐδέχθηκαν οἱ ιβραΐδες, ἀλιέψανε φρέσκα κεφάλια καὶ τὰ φριάσανε βραστὰ καὶ ψητά· ἔφκιασαν καὶ κοκορέτσι μὲ τάντερα καὶ τὰ συκό-

τια καὶ σφονδύλια τῶν ψαριῶν, ὅπως φκιάνομε ἡμεῖς στὰ ἱβάρια,
καὶ φάγαμε σᾶν θεός.

Τὸ μεσημέρι μᾶς ἔβαλαν στὶς πελάδες καὶ κοιμηθήκαμε λίγο, καὶ
κοντὰ τὶς τέσσερες ἔκεινήσαμε νὰ πᾶμε στὶς Σκρόφες.

Οἱ Σκρόφες, ἐπειδὴ δὲν ἔτυχε νὰ τὶς ἰδῆς, εἶναι δυὸς βουνά,
τὸ ἕνα μεγαλύτερο καὶ τὸ ἄλλο μικρότερο, ἢ Σκροφοποῦλα ὑπερορχηταὶ τὸ
κανάλι κάτω, ποῦ περάει τὸ παπόρι, καὶ λίγα μέτρα
παρέκει εἶναι ἡ Ὁξειά, στὴν περιφέρεια τοῦ Θειακοῦ ἔχονται καὶ
βόσκουν ἔκει τὰ πρόβατα τοῦ Στάικου ἀπὸ τὸ Θειάκι.

Ἐκεῖ κάτω στὴ Σκροφοποῦλα, εἶναι ἔνα πηγαδάκι ποῦ βγάνει
λαμπρὸ νερό, καλύτερο ἀπὸ τὸ Καλαμωτό. Κινήσαμε λοιπὸν ὅλοι ἄν-
δρες καὶ γυναικες νὰ πᾶμε. Οἱ γοητεῖς ἐπήγαιναν μαζὶ καὶ λέγανε,
μοῦ φαίνεται, γιὰ προξενείές. Ἡ Νέννω μὲ τὸ κορίτσι τοῦ κὐδ-Σταύ-
ρου καὶ μιὰν ἀνιψιά του ἐπήγαιναν μπροστά. Ἔγώ, δὲ κὐδ-Σταύρος,
δὲ Ἀχιλλέας, καὶ ἔνας ἄλλος ἴβαρᾶς ἀπὸ τὸν Παληοπόταμο, πηγαί-
ναμε πίσω. Αὐτοὶ ἔλεγαν γιὰ τοὺς σκάπλους ποῦ τοὺς ἐπείραζαν καὶ
ψάρευναν μέσα στὰ ἱβάρια. Ἔγὼ δὲν ἔδινα πεντάρα γι' αὐτά· ἡ καρδιά
μου φλουστούραγε νὰ πάω μπροστά· μὰ τὸ ἔνα ντρεπόμουνα ποῦ
ἡτανε καὶ ἔνει, καὶ τὸ ἄλλο φοβούμουνα ἀπὸ τὴ Νέννω μὴν ἀρχίσῃ
τὰ ἴδια πάλε ἀλλὰ Ρηγοῦντα.

Πρὸν βασιλέψη ὁ ἥλιος φθιάσαμε στὴ οἵζα ἀπὸ τὸ βουνό· ἐβγά-
λαμε νερό, ξαποστάσαμε, καὶ ὁ ἴβαρᾶς ἀπὸ τὸν Παληοπόταμο μᾶς ἔδει-
χνε ποῦ ἡτανε πρὶν ἡ μποῦκα τοῦ ποταμοῦ, καὶ μᾶς ἔλεγε πῶς ἐπεσε
τὸν παληὸ καιρὸ ἔκει ἔνα καράβι μὲ σιτάρι, καὶ ἔτσι ἔβούλωσε ἀπὸ
τὰ χώματα ποῦ κυλάει δὲ Ἀσπρος.

Ἄφοῦ ξαποστάσαμε, λέει ἡ Νέννω.

— Ἄναιβαίνουμε στὸ βουνό;

— Τὶ ἔκαμε! λέει ἡ θειά μου· ἔχετε ὅρεξι νὰ σᾶς φᾶνε τὰ φεί-
δια καὶ οἱ σκορπιοί;

— Ἔγὼ θάνατιβῶ, λέει ἡ Νέννω μὲ πεῖσμα σᾶν μικρὸ παιδί.

— Κόπιασε, λένε ὅλοι, μονάχη σου, σᾶν σου βαστάχι, ἀναίβα.

— "Οχι μονάχη μου, λέει, θά νάρθη κι' δ Φανῆς.

— Ο Φανῆς δὲν παλάθωσε νὰ πάρῃ τὰ πάρακλα, νὰ τσακίσῃ
τὰ ποδαράκια του καὶ νὰ σκύσῃ καὶ τὰ σκαρπίνια του.

— Ἔγὼ λέω πῶς θάρθη.

— Αν πῆρε τὸ μναλό του ἀέρα κι' αὐτουνοῦ! λέει ἡ θειά μου.

— Αέρα, ξαέρα θὰ νάρθη. Δὲθ θάρθης, Φανῆ, ὅπου πάω ἐγώ;

— Εσκυψα τὸ κεφάλι, ἔκοκκίνισα, μὰ πῆρα ἔνα πάλο καὶ ἔκεινή-
σαμε νάναιβοῦμε ἀπὸ τὸ μονοπάτι.

— Η θειά μου, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, μᾶς ἔδωκε μαζί μας καὶ
τὸν Ἀχιλλέα.

Δὲν ἔχεις ἀναιβῆσαι ἀντὸ τὸ βουνό. Τὶ ἀγριο, τὶ κοφτερό, τὶ ἀπό-
τομο! ἄλλο νὰ σου λέω καὶ ἄλλο νὰ τὸ ἰδῆς! στουρνάρι, ἀδερφέ,
στουρνάρι, ξονράφια εἶναι κεῖνα τὰ λιθάρια καὶ ὅλο τρύπες τρύπες
ἀπὸ τὴ θάλασσα ποῦ τὸ καββαλικεύει, δταν εἶναι φόρτοῦνα· λές κεῖται
ναι σκαμμένο μὲ τὸ σκαρπέλλο, δχι βουνὸ, σκελετὸς ἀληθινὸς τοῦ βου-

νοῦ, μᾶλιστα ὃς ἔκει ποῦ φθάνει τὸ κῦμα γιατὶ στὴν κορφὴ εἶναι λιγάκι ἵσωμα. Ήπος ἀνεβήκαμε κέχυ δὲν ξέρω.

‘Ο Ἀχιλλέας ἐπήγιανε μπροστὰ ξυπόλυτος, γιατὶ τὰ ποδάρια του εἴχανε γερό τομάρι ἀπὸ ταμπακαρείο, ὅπως ἔχουνε τώρα καὶ τὰ δικά μου. Ήμεῖς πηγαίναμε πίσω, γλυστρῶντας καὶ λαχανιάζοντας, πότε δροθοί, πότε μὲ τὰ χέρια, πότε μὲ τὰ γόνατα, καὶ πότε σέρνοντας, γιὰ νὰ μὴ ξεκολλήσωμε καὶ φοβούμεσθε τὸν κατήφορο. Τὴν τραβοῦντα, μὲ τραβοῦντε, ἴδομενες, γελάγαμε, λαχανιάζαμε, ὃς ποῦ φθάσαμε στὴν κορφὴ. Ἐκεὶ πέσαμε ξάπλα ἀπάνω σένα ἵσωμα, γιὰ νὰ ξανασάνωμε.

‘Ο Ἀχιλλέας δὲν ἔκατσε πῆγε νὰ χωθῇ μεσ' στάγρια κι' ἀγκαθερὰ χροτάρια, γιὰ ναῦρη, λέει, τὸ καλοχόρτο.

‘Η Νέννω κάθονταν ἐγώ, ξαπλωμένος, εἴχα τὸ χέρι μου στὴ μέση της καὶ κυττάζαμε κατὰ τὴν Ἀνατολή. Πίσω μας, στὴ Δύσι, βαρειὰ καὶ ψηλὴ ἡ Ὁξειά μᾶς ἔκρυψε τὸν ἥλιο καὶ τὸν οὐρανό, καὶ μᾶς ἔκρυψε τὸ μαίστρο. Μπροστά μας φαίνονταν ἡ λίμνη καὶ τὰ ἰβάρια, καὶ πέρα τὴν χώρα καὶ ὁ κάμπος, σᾶν μιὰ ἀληθινὴ ζωγραφιὰ μὲ γαλάζια καὶ πράσινα καὶ κόκκινα καὶ ἄσπρα καὶ σκούρα χρώματα, ποῦ καιρούσουν νὰ τὰ βλέπῃς.

‘Ο ἥλιος, χωρὶς νὰ φαίνεται, ἔρριχνεν ἀπὸ τὰ πλάγια τῆς Ὁξειᾶς, τὶς τελευταῖς ἀσπρες ἀχτίδες του κατὰ τὴν χώρα καὶ σκόπιμε τὴν καταχνιὰ τῆς λίμνης, καὶ φαίνονταν τώρα κανθαρὰ καθαρὰ τὰ σπίτια τῆς χώρας καὶ οἱ ἐκκλησιές, ἀν καὶ ἦτανε δώδεκα ὁρες μακρὰ μὲ τὸ προιάρι. Κάτω στὰ πόδια τῆς Σκροφοπούλας φαίνονταν τὰ ἰβάρια τῆς Θολῆς καὶ τοῦ Παλαιοπόταμου, καλαμωτὲς ἵσες, τρίγωνες καὶ τετράγωνες, σᾶν τὰ σχέδια ποῦ φκιάνωμε στὴν πλάκα, τὸν καιρὸν ποῦ εἴμαστε στὸ σκολείο.

Οι φαράδες μὲ τὰ προιάρια τους φαίνονταν σᾶν μικρὰ παιδάκια, ποῦ παίζουνε μὲ τὰ σκαρίδια.

Μαρχιανά, ἀσθενικὴ καὶ λιγοστή, ἀκούονταν ἡ βοὴ ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ κανάλι.

‘Αρχίσαμε νὰ ξεκουραζόμαστε, καὶ ἡ πρώτη κουβέντα ποῦ κάμαμε, ἀμμα μπροσέσαμε νὰ μιλήσωμε Ἰτανές.

— “Ἄχ! τὶ ὅμμιορφα ποῦ εἶναι ἐδῶ!

— “Ἐδῶ, εἴπα ἐγώ, ἤθελα νὰ περάσω τὴν ζωή μου σᾶν ἀσκητής.

— Μονάχος σου; λέει ἡ Νέννω.

— “Οχι μονάχος μου, μὲ σένα.

— Μὲ μένα βέρβαια, λέει, τώρα ποῦ βλέπεις ἐμένα σᾶν ἴδης ἄλλη, μὲ ἄλλη.

Τῆς εἴχε ἀνάψη πάλε ἡ ζήλεια.

— “Αδικα μὲ βασανίζεις, Νέννω· τῆς εἴπα.

— “Ἐγώ, λέει, σὲ βασανίζω; ἡ ἐσύ μῶψησες τὸ φάρι στὴ γλῶσσα, τώρα τρία μερόνυχτα; ‘Ο Θεός τὸ ξέρει τὶ τράβηξα ἐγώ, καὶ τὶ φαρμάκια ποτίστηκα, τὶ μαυρύλα ἔχει ἡ καρδιά μου! Μὰ δὲς εἶναι τάθελα καὶ τάπαθα ἔχεις δίκηρο καὶ σύ...”

Λέγοντας αὐτά, ἔβαλε τὰ χέρια τῆς στὰ μάτια κι' ἀρχίνησε τὰ κλάυμματα.

“Ημουνα παιδί τότε χαῖδο καὶ ἄμαθο, καὶ τάπαιρνα ὅλα μετρητά· δὲν ἥξερα τὸ συναξάρι τοῦ ἔρωτος, καὶ πῶς αὐτὰ εἶναι τροπάρια ποῦ φύλλονται σὲ κάθε ἀγιο· καὶ τὰ λόγια τῆς μέσφαζαν. «Ἐγὼ νὰ τὴν ποτίσω φαρμάκια τῇ Νέννω μου, ποῦ τὴν ἀγαποῦσα καλύτερα κι’, ἀπὸ τὸ Θεό—τρομῷ καὶ λέω—ἔγὼ νὰ τὴν κάμω νὰ κλαίῃ ἀπὸ τὴν ζῆλεια! ἔγὼ νὰ κυττάξω ἀλλή γυναῖκα!»

Καὶ θυμόμοντα τὴν κρυφὴν χαρὰ ποῦ εἶχα αἰσθανθῆ, ὅταν ἔμαθα πῶς θάρρη ή Ρηγοῦλα, καὶ μούρχονταν νὰ σκοτωθῶ γιαύτο.

Στὸ τέλος δὲν ἐβάσταξα κέργω· πλημμύρισε ή καρδιά μου καὶ μὲ πῆρε τὸ παράπονο· ἔπεσα στὴν ποδιά της καὶ τὴν ἐπότισα μὲ δάκρυα σᾶν τὸ μικρὸ παιδί.

— “Οχι, Νέννω μου, τῆς ἔλεγα, ὅχι, μὴν πικραίνεσαι ἐσύ· ὅχι, γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει ἀλλη γυναῖκα, κόσμος δὲν ὑπάρχει ἀλλος ἀπὸ σένα· ἐσὺ εἶσαι τὸ φῶς μου, ἐσύ εἶσαι ή ψυχή μου· μὴν κλαῖς, Νέννω μου· τὶ θέλεις, νὰ σκοτωθῶ; μὴν κλαῖς καὶ μὲ σφάζεις, μὴν κλαῖς καὶ μὲ πεθαίνεις, σώπα.»

Καὶ τῆς φιλοῦσα τὰ χέρια, τὰ γόνατα, τὴν ποδιά.

Παρηγορήθηκε. Εσφόγγισε τὰ κοκκινισμένα μάτια της, μούπιασε τὸ κεφάλι μὲ τὰ δυό της χέρια, μοῦ σφόγγισε τὰ δάκρυα, μέκυτταξε κατάματα χαμογελῶντας ἀνάμεσα στὰ κλάυματα, μούπιασε τὰ μαλλιά, καὶ μὲ φύλησε στὸ μέτωπο· ὕστερα μέπιασε ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ μοῦ εἶπε.

— Σήκω τώρα εἶμαι εὐχαριστημένη. Απάνω στὴν ὕδρα ἥρθε καὶ ὁ Ἄχιλλέας μὲ τὸ καλόχορτο στὰ χέρια, καὶ μᾶς λέει.

— “Ἄσ πάμε τώρα τὸν κατήφροδο· ἔγὼ τὴν ἔκαμα τὴν κουμπάνια μου, θὰ βγάλω κάνα τάλλαρο ἀπὸ τοῦτο πῶμασα, γιατ’ εἶναι περιβάλτο γιὰ τὸ κάλοι· ἔγὼ τὸ δίνω καὶ τοσ’ ἀρχόντοι στὸν κύρο· Ασμάχη τὸν Παττᾶ, στὸν κύρο· Σπύρο τὸν Τενεκέ, λέει ὁ λόγος. Καταιβήκαμε· μᾶς μάλλωσαν λίγο ποῦ ἀργήσαμε καὶ μείναμε ἐκεῖνο τὸ βράδυ στὸν Παληοπόταμο.

Τὸ ἄλλο ἀπόγιομμα, κατὰ τὶς τρεῖς ποῦχε γυρίσῃ ὁ πονέντης καὶ δυνάμωνε τὸ μάστρο, ξεκινήσαμε νὰ πάμε ἀπ’ ὅξω ἀπὸ τὸ κανάλι.

Πότε διπλαρώναμε στὸ λοῦρο τῆς Θολῆς, πότε ξεμακραίναμε κατὰ τὸ κανάλι, γιὰ νάχωμε λίγο κῦμα, νὰ γελάμε.

“Άμα βλέπαμε πουθενὰ κι’ ἀσπριζαν τὰ ζαμπάκια ποῦ φυτρώνουν μοναχά τους στὸ λοῦρο τῆς Θολῆς καὶ τοῦ Καλαμωτοῦ, κι’ εὐωδιάζει ὁ τόπος ὅλος, ώς τὸ κανάλι, ἐβγαίναμε ἔγὼ καὶ ή Νέννω, γιὰ νὰ μαζέψωμε. Οἱ ἄλλοι βαρειόνταν ή δειλιάζανε.

“Αχ! τὶ ὕδρες ήταν ἐκεῖνες! Τὶ γλυκὸ ἀπόγιομμα περάσαμε κάτω ἀπὸ τὰ μυρωδάτα κέδρα τῆς Θολῆς, κι’ ἀπάνω ἀπὸ τὰ μαλακὰ ζαμπάκια π’ ἀγάσταιναν νεκρό!

Τὰ χέρια, τὸ λαιμό, τὰ μάγουλά της, τὰ μάτια, τὸ στόμα, τὸ σαγόνι, τὰ φρύνδια, τὰ μαλλιά, ταύτια τῆς ἀκόμα, ὅλα, ὅλα τάχω σκεπασμένα μὲ χλιάδες γλυκά, ἀλλησμόνητα φιλιά.

Πάει, πάει καὶ ή θρησκεία, πάει καὶ ή κόλασι, κι’ ὁ φόβος κι’ ἀμαρτία, ὅλα, ὅλα λησμονήθηκαν ἐκεῖνες τὶς στιγμές.

‘Α! τὶ θηρίο ποῦ εἶναι ὁ ἄνθρωπος! Κ’ ὑστερα παραπονεῖό-
μαστε ποῦ γίνονται σεισμοί, καὶ πέφτουν ἀρρώστειες καὶ φτώχεια
καὶ φυλλοξήρα. Δὲ λέμε καλύτερα πῶς μᾶς βαστάει ἡ γῆς τέτοιοι ποῦ-
μαστε, καὶ δὲ σχίζεται νὰ μᾶς καταπιῇ μιὰ ὥρα ἀρχύτερα!

Καὶ πάλι λέω: τὶ τὴν θέλομε τὴν κόλασι, τὶ τοὺς θέλομε τοὺς
διαβόλους μὲ τὴν οὐρὰ καὶ μὲ τὰ κέρατα, ποῦ τρῶνε σᾶν λυσσα-
σμένοι τοὺς ἀμαρτωλούς!

Κόλασι εἶναι αὐτὸς ὁ κόσμος, διαβόλοι εἴμαστε μεταξύ μας.

Ποιὸς νὰ μοῦ τῷλεγε ἐμένα ἐκείνη τὴν στιγμὴν ποῦ περιφρονοῦσα
τὸ Θεὸ—τρομῶ καὶ λέω—κῆθελα νὰ πεθάνω στὴν ἀγκαλιά της, μὲ
τὸ στόμα κολλημένο στὸ γλυκό της στόμα, ποιὸς νὰ μοῦ τῷλεγε πῶς
θάτανε ἡ τελευταία μέρα τῆς ζωῆς μου, πῶς ἐκεῖνο τὸ ζαχαρένιο
στόμα θὰ γίνονταν γιὰ μένα διλητήριο, πῶς θὰ μέσφαξαν ἐκεῖνα τὰ
τριανταφυλλένια χέρια, καὶ θὰ μέπνιγεν ἡ μαλακή, ἡ μυρωμένη
ἀγκαλιά της!

Ἐτσι εἶναι ὁ Θεὸς μισάει τὴν ἀμαρτία, καὶ μᾶλιστα τέτοια
βιωμερὴ καὶ σιχαμένη καὶ θανάσιμη ἀμαρτία μὰ ὁ ἄνθρωπος τὰ
πληρώνει ἔδω ἀπάνω καὶ κανεὶς μὴ καυχηθῇ πῶς θὰ ξεφύγῃ ἀπὸ
τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι, ὅπως δὲν ἔξεφυγε καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Σολομῶν,
καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Καὶ τὶ εἶναι ἡ κόλασι καὶ τὰ καζάνια, καὶ ἡ πίσσα καὶ τὸ
κατράμι, καὶ ὁ πύρινος ποταμός, καὶ ἡ δίψα, καὶ τὸ σκοτάδι, καὶ
τὰ ἄλλα βασανιστήρια τοῦ Ἀδον, μπρὸς στῆς καρδιᾶς τὰ βάσανα,
μπρὸς στὴ λύσσα τῆς ζήλειας, μπρὸς στὴν περιφρόνησι ἐκείνης πούχες
γιὰ Θεό σου καὶ λάτρευες γιὰ Παναγιά σου!

Μὰ ἀς πάμε μὲ τὴ σειρά.

Γυρίσαμε στὸ Σκουνιά τὸ βραδάκι. Ο μαΐστρος εἶχε μολαϊμίση,
καὶ ἐπειδὴ ἦτανε χάσι τοῦ φεγγαριοῦ ἀκόμα, εἶχε βαρέσει ἡ φήμη.
Τὸ προιάρι δέν ἔξυγωνε δώσαμε πήραμε μὲ τὸ σταλίκι, μπήκανε στὴ
θάλασσα οἱ ψαράδες νὰ τάμπωξοντε, τίποτε δέν ξεκόλλαγε. Τότε
ἄλλος τρόπος δέν ἦτανε παρὰ νὰ ξυπολυθοῦμε καὶ νὰ μποῦμε καὶ
μεῖς στὸ νερό. Ή θάλασσα ἦτανε ζεστὴ ἀκόμα ἀπὸ τὸν ἥλιο, καὶ οἱ
γοητὲς δέν ἀργησαν. Ξυπολύθηκα κέγω· ἐτοιμάσθηκε νὰ ξυπολυθῇ
καὶ ἡ Νέννω· ἔγὼ ντράπηκα γιὰ λογαριασμό της ποῦ ἦτανε ἄντρες
ἐκεῖ, ζήλεψα τσως καὶ λίγο, καὶ δέν τὴν ἄφησα.

— ‘Οχι, τῆς λέω, μὴν ξυπολυέσαι ἔσύ, θὰ κρυώσῃς· ἔγὼ σὲ
παίρω καβάλλα.

— Θὰ πέσετε καὶ οἱ δινὸ μέσα· ἔλεγαν οἱ ἄλλοι.

— ‘Οχι δὲ θὰ πέσωμε· ἔλα, ἔλα.

Στηρίχθηκε, ἔκατσε ἀπάνω στὰ χέρια μου, καὶ μέπιασε κι
αὐτὴ ἀπὸ τὸ λαιμό! Αἰσθανόμουντα τὰ χέρια της στὸ πρόσωπό μου,
καὶ στὰ μαλλιά μου τὴν ἀναπνοή της. Τὸ βάρος μοῦ φαίνονταν
πούπουλο, κέλεγα νὰ μὴν τελειώσῃ ὁ δρόμος.

*

‘Ως ἔδω φθάνει ἡ χαρά μου· ὕστερα γυρίζει τὸ φύλλο. Μὰ στά-
σου νὰ γυρίσωμε καὶ τὸ πανί, γιατὶ μᾶς πάει κατὰ τὸν Πάπα. Νὰ
πάρωμε καὶ τούτη τὴν βόλτα, γιὰ νὰ σὲ βγάλω στὸν Ἀνεμόμυλο· μὰ

τώρα θὰ τελείωσε καὶ ἡ μουσική, καὶ θὰ νάψυγε κι' ὁ κόσμος, πούθελες νάκουόσης ξύλα κούτσουρα, περσινά ξυνὰ σταφύλια.

— Βάλε πλατειά, Φανῆ, νὰ γυρίσωμε τοῦ εἴπα καὶ δὲ μὲ μέλει ἐμένα γιὰ μουσική, μοναχὰ λέγε τὴν κουβέντα σου.

— Ἀφοῦ τὸ θέλεις, λέω γιὰ μένα εἶναι γλυκὸς ὁ πόνος νὰ τὰ θυμοῦμαι· κύστερα ἀπὸ σαράντα χρόνια θὰ τὰ θυμοῦμαι σᾶν νάταν χθές.

Νὰ μὴ στὰ πολυλογῶ, τὴν ἄλλη μέρα τὸ ἀπόγιομμα λέει ἡ Νέννω.

— Πᾶμε καὶ μεῖς, Φανῆ, στὸ Καλαμωτό, ποῦ θὰ πάγη τὸ παιδί γιὰ νερό, νὰ ἰδοῦμε πῶς σκάβουν καὶ τὸ βγάνουν, μὴν εὔρωμε καὶ κάνενα ζαμπάκι;

Πότε τῆς εἴπα ὅχι σὲ τίποτε;

Μπήκαμε στὸ προιάρι μὲ τὶς βαρέλλες, καὶ πήγαμε.

Τὸ παιδί ἔσκαψε στὸν ἄμμο μὲ τὸ φυνάρι, γιὰ νὰ βγάλῃ νερό, καὶ μεῖς ἐπήγαμε παρέκει στὸ γιαλό, καὶ ξαπλωθήκαμε ἀπάνω στὰ φύκια ποῦ εἶναι σωρὸς ὡς ἔκει πάνω. Δυὸ παρτίδες ἀρμένιζαν ἀπὸ τὴν Ζάκυνθο, ἔνα καράβι καὶ μιὰ γολέττα, καὶ τὰ κυττάζαμε.

Ξαπλώθηκα στὰ γόνατά της, κι' ἀρχίνησε τὸ τραγοῦδι. Αὐτὴ μοῦ χάιδενε τ' αὐτή, κέγω μ' ἔνα καλάμι στὸ χέρι ἔγραφα στὸν ἄμμο τ' ὄνομά της.

Ἄκοινονταν τώρα δυνατὴ ἡ βοή τοῦ καναλιοῦ. Ἐγὼ εἶχα σᾶν ἔνα πλάκωμα στὴν καρδιά μου, μὰ δὲν ἔλεγα τίποτε.

Ἄξαρνα ἀκοῦμε πίσω μας μιὰ φοβερὴ ποδοβολή, ἔνα θόρυβο δαιμονισμένον, σᾶν νὰ περνοῦσε μιὰ πυροβολαρχία, ἢ σᾶν νάπεφταν στὸ πλάγι μας ἀστροπελένια. Ξαφνισμένοι γιρίζομε πίσω μας καὶ μένομε σᾶν ξεροί. Ὡς τριάντα μαῦρα θηρία, μὲ μεγάλα μαῦρα κεφάλια, μὲ κατάμαρα τρομερὰ κέρατα, ἔρχονταν κατεπάνω μας. Ἔσκαφταν βαθειά τὴ γῆ μὲ τὰ πλατειά ποδάρια τους, καὶ σᾶν σύγνεφο σηκώνονταν δ ἄνεμος. Μούγγοιζαν, σκουντιῶνταν, κερατίζονταν.

Ἐμένα μοῦ ἥρθε δόρμη νὰ πέσω στὴ θάλασσα.

— Μὴ φοβᾶστε, μὴ φοβᾶστε· μᾶς φώναξε κάποιος.

Μὰ ἐμένα μὲ κράτησε ἄλλη φωνή.

— Μάννα μου! ἔβγαλε ἡ Νέννω μιὰ φωνὴ καὶ λιγοθύμησε.

Τὴν ἀρπαξα στὴν ἀγκαλιά μου, τὴν ράντισα μὲ θάλασσα, τὴν κούνησα, τῆς φώναξα, ἥρθε καὶ τὸ ψαρόπουλο, καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας ἀπὸ ὡρα ἔβγαλε ἔνα βαθὺ ἀναστεναγμὸ καὶ συνήρθε. Μὰ ἔτρεμε ἀκόμα ἀπὸ τὸ φόβο της, ἥτανε κίτρινη σᾶν τὸ λεϊμόνι, καὶ δὲ μποροῦσε νὰ βγάλῃ μιλιά.

Τὴν πήραμε σχεδὸν στὰ χέρια καὶ τὴν πήγαμε στὸ προιάρι. Ἔτρεμε δλόβολη· κρῦνο δυνατὸ τὴν εἶχε πιάσῃ. Ἐβγαλα τὸ σουριοῦκο μου καὶ τὴν ἐσκέπασα· τῆς ἔζεσταινα τὰ χέρια μέσ' στὰ δικά μου· τὰ εἶχα κέγω σᾶν χαμένα.

— Μὰ τὶ ἥτανε αὐτὰ τὰ θηρία; ὄνειρο τὰ εἴδατε;

ἐρώτησα τὸ Φανῆ.

— Μωρ' τὶ ὄνειρο! ἥτανε τὰ βουβάλια τοῦ Βαλανδρέα ἀπὸ τὸ Νιχῶρι, ποῦ βόσκουν στὸν κάμπο τοῦ Νιχωριοῦ, κι' ὅταν τὰ πιάνη

ἡ πάφα, διψάνε κέρχονται νὰ ποτισθοῦνε στὸ Καλαμωτό. Περνᾶνε τὴ μποῦκα κολυμπῶντας κέρχονται στὸ Καλαμωτό, καὶ χαλᾶνε τὰ μποστάγια τῶν φαράδων. Τότε είχαν ἔρθη, καὶ τὰ κυνηγοῦσε ἔνα φαρόπούλο μὲ τὴ σέσλα γιὰ νὰ τὰ διώξῃ, καὶ γιαυτὸ τρέχανε. Δὲ χτυπᾶνε ποτέ, ἐκτὸς ἀν εἶναι λυσσασμένα, κι' ὅταν κουκνιάζουν τὸ Μάγ. Μὰ τὶ μᾶς ἔκανες ἡμᾶς, δὲν τὰ ξέραμε καὶ πάθαμε αὐτὸ τὸ πακό!

Εῖδαμε καὶ λάβαμε ὅσο νὰ φθάσωμε στὸ Σκοινιά.

Σ' ἀφήνω τώρα νὰ καταλάβῃς τὴν ταραχὴν τῆς θειᾶς μου καὶ τοῦ μπάρμπα μου τὴ φωνή, τὰ χολογήματα, τὶς κατάρες στὴν ὥρα ποῦ ξεκινήσαμε, στὰ βουβάλια καὶ σ' ἐκεῖνον ποῦ τάχει, τὶς παρακάλεις στὸν "Αἱ-Σώστη, τοὺς σταυρούς, τὶς μετάνοιες, τὰ δόξα σοι ὁ Θεὸς ποῦ δὲν μᾶς πείραξαν, κι' ὅλα ἔκεινα ποῦ κάνουν οἱ μαννάδες σὲ τέτοιες περιστάσεις, ποὺ πάντων ὅταν τῶχουν μονάκριβο τὸ παιδί τους.

Κ' ἐμὲ νὰ μοῦ φαίνεται πῶς τἄφταιγα ἐγώ, γιατὶ ἀν δὲν δὲν ἥθελα ἐγώ, ἡ Νέννω δὲν θὰ πήγαινε μοναχή της.

Κι' ἀφησε νὰ μῶχεται ἡ ἰδέα πῶς ἥτανε αὐτὸ τιμωρία Θεοῦ γιὰ τὴν ἀμαρτία μας καὶ πῶς ἡ Νέννω θὰ πέθαινε ἀπ' αὐτό.

Ἐννοεῖται πῶς ἡ ἀπόφασί μου ἥτανε νὰ μὴ ζήσω οὔτε μιὰ στιγμή, ἀν πάθαινε τίποτε μὰ τὶ τὸ ὅφελος, νὰ χανόμαστε ἔτσι!

Μὲ σφιμένη τὴν καρδιὰ ἐπίγαιανα κρυψά στὴν πελάδα μου ἡ ὅπου ενδισκα μοναξιά, ἀπὸ κάτω ἀπὸ κάνενα σκοῖνο ἡ καμπιὰ ἀγράμπελη ἡ ἀγριομονοιά, κέγονατίζα, κέχτυποῦσα τὸ στῆθος μου κέκλαιγα γιὰ νὰ δεῖξω στὸ Θεὸ τὴ μετάνοιά μου, ὅπως ἔκανε ὁ Πέτρος, ὅταν ἀρνήθηκε τὸ Χριστό, καὶ ὠρκιζόμουνα, νὰ γιατρευθῇ καὶ νὰ μὴν τῆς πιάσω ποτὲ τὸ χέρι· ἔταξα νὰ πάω καλόγηρος, νὰ γίνω ἀσκητής, νὰ λυώσω τὸ κοῖμα μου καὶ τὸ κορμί μου, νὰ ξῦνω τὸ μάρμαρο καὶ νὰ τρώω, σᾶν τὸν δσιο Παλαμᾶ, νὰ ζωστῷ μὲ μάλλινες φασικίες, σᾶν τὸν ἄγιο Συμεὼν τὸ σαλό... καὶ τὶ δὲν ἔταξα, ὅταν μοῦ ἔρχονταν ἡ ἰδέα πῶς ἡ Νέννω πάσχει ἀπὸ τὶς ἀμαρτίες μας!

Μὲ ὅλα αὐτὰ ὅμιως ἡ ξαδέρφη μου δὲν ἔπαιρνε τὸ καλύτερο. Ἡ κάψη τῆς ἀνέβαινε, παραμιλοῦσε κιόλα κάποτε κέλεγε τὸνομά μου· καὶ τότε νέος τρόμος μέπιανε ἐμένανε, μήπως φανερώσῃ τίποτε στὸ παραμύλημά της.

Αφοῦ ἔκαμαν ὅλα τὰ γυναικεῖα, ξόρκια, ταξίματα καὶ θεμέντια, εἴδανε κιάποιειδανε, ἀποφάσισαν νὰ πᾶμε ὅλοι μέσα. Ἔτοιμα-σθήκαμε, εἴπε ὁ μπάρμπας μου νὰ φυάσουν στὸ προιάρι ἔτσι σᾶν τέντα μὲ τὸ πανὶ καὶ νὰ πᾶμε ἀμπώνοντας.

Μὰ καὶ πάλε φοβόντανε μήν κρυώσῃ χειρότερα ἀν πᾶμε νύχτα, μήν τὴ βαρέσῃ τὸ λιοπῦρι, ἀν πᾶμε μέρα.

Κόντευε νὰ χάσωμε τὰ μυαλά μας, ὅταν ἔοχεται ὁ Μπούνιος πῶπαιρε τὰ φάρια τοῦ Προκοπανίστου καὶ μᾶς λέει πῶς ἥρθε στὸν Προκοπάνιστο ὁ γιατρὸς ὁ Πολύβιος νὰ περάσῃ δυὸ-τρεῖς μέρες μὲ τὴν οἰκογένεια τοῦ κύρος-Σταύρου, πούχανε τότε πολλὲς σχέσεις· είχανε, μοῦ φαίνεται, καὶ κουμπαριά, ἔλεγαν πῶς θὰ τὸν κάμουν καὶ γαμβρό.

Τὸν θυμᾶσαι καὶ τοῦ λόου σου τὸν γιατρὸν τὸν Πολύβιο πῶς ἡτανε τότε στὰ γιάμια του.

Τώρα ἀχάμνινε καὶ ξέπεσε κιδλας ἀπὸ τὸ τζόγο καὶ τὶς καλωσύνες,—μὰ τότε ἡτανε γαμβρὸς περιζήτητος, ὅμμιορφος, ὅπως ἡτανε ἀλήθεια, ξανθός, παχὺς ἀσπρος σᾶν τὸ γάλα, ὅ,τι εἶχε ἔρθη ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, μὲ δόνομα, μὲ πελατεία ποῦ δὲν τὴν εἶχε κακένας. Πολύβιος ἀπάνω καὶ Πολύβιος κάτω. Αντὸς ἡτανε ὁ ἀληθινὸς βασιλῆς τοῦ τόπου μας. Τὸν καμάρωναν οἱ μανάδες καὶ οἱ πατεράδες, καὶ τὰ κορίτσια πέφτανε γιὰ δαύτονε ἀπὸ τὰ παραθύρια.

Μὰ ἄκου νὰ σοῦ πῶ τώρα, καὶ μάθε το ἀπὸ μένανε. "Αμα βλέπῃς ἀνθρώπο ξανθὸν καὶ παχὺν καὶ γλυκανάλιτον καὶ πολυλογά, νὰ ξέρῃς πῶς εἶναι σαχλὸς καὶ σιχαντερός. Καὶ ἀμα εἶναι κιδλα γιατρός, κέχη σπουδάση στὰ Παρίσια, νὰ τῶχης βέβαιο πῶς εἶναι ἀγύρτης καὶ ἀτιμος καὶ ἐπικίνδυνος; μακρονὰ δσο μπορεῖς ἀπὸ τέτοιον ἀνθρώπῳ, καὶ ἀς τὸν λέγ ὁ κόσμος καὶ θεός· γιατὶ ὁ κόσμος τὶς περισσότερες φορὲς δὲν ξέρει οὔτε τὶ κάνει, οὔτε τὶ λέει.

Τότε δὲν τᾶξερα δλα αὐτά· μὰ δσο γιὰ τὸ γιατρὸ τὸν Πολύβιο, ηξερα πῶς εἶναι ἀτιμος, γιατὶ ξέρονταν στὸ σχολεῖο—θὰ τὸ θυμᾶσαι καὶ τοῦ λόου σου—καὶ μεῖς οἱ μαθηταὶ τὸ λέγαμε μεταξύ μας.

Μὰ κι' ἀν τᾶξερα, τὶ θάκανα ποῦ τῆς θειᾶς μου τῆς φάνηκε πῶς τὸν ἔστειλε ὁ Θεός καὶ ὁ "Αἴ-Σώστης μεσ' στὰ χέρια μας!

Χωρὶς πολλὰ λόγια ἀποφάσισαν νὰ τὸν προσκαλέσωμε κι' ἔπεσε σὲ μένα ὁ κλῆρος νὰ πάω νὰ τὸν πάρω μὲ τὸ ψαφόπουλο, ἐπειδή, λέει, ηξερα πῶς νὰ τὸν κουβεντιάσω, σᾶν νὰ χρειάζονταν καὶ σ' αὐτὸ διπλωματία, βλέπεις.

"Επῆγα πράγματι τὴν ἄλλη μέρα πρωΐ-πρωΐ καὶ τὸν ηῦρα πῶπαιρονε τὸν καφφέ του μὲ τὸ γάλα."Ο,τι εἶχε βγῆ ἀπὸ τὸ λουτρό, καὶ καθόνταν πλατειά-πλατειά μὲ μία πουκαμίσα ξεζῆντα νούμερο, καὶ μὲ τὸ σώβρωκο μπρὸς στὶς γυναικες, χειρότερα ἀπὸ μᾶς τοὺς ψαφάδες.

"Ετράβαγε ποῦρο καὶ διάβαζε καὶ μιὰ φράγκικη ἐφημερίδα. Τριγύρω τὸν στέκονταν οἱ ἄλλοι καὶ τὸν ὑπηρετοῦσαν καί, καθὼς μοῦ φάνηκε, δην ἔκρεναν δυνατά, ἀν δὲν τοὺς ἔκρενεν ἔκεινος.

Καταλαβαίνεις τώρα μὲ πόση συστολὴ ἐπῆγα κοντά, καὶ μὲ τὶ καρδιοχτύπι τούπα μπερδευτὰ—μπερδευτὰ νάρθη νὰ ἰδῃ τὴν ξαδέρφη μου ποῦν" ἀρρωστη. "Έκαμε πῶς δὲν ἄκουσε καὶ τράβηξε μιὰ ρουφῆσα ποῦρο, καὶ γύρισε ἔνα φύλλο τῆς ἐφημερίδας ποῦχε ζωγραφιές ποῦ οἱ ἄλλοι κύτταζαν ἀπὸ μακρονὰ μὲ λοξὸ μάτι.

Τὶ τὰ θέλεις! ή πόζα εἶναι μεγάλο πρᾶμμα, καὶ καλότυχος ποῦ τὴν καταφέρνει ὅπου πρέπει!

Οἱ ἄλλοι μάκουσαν τὶ τοῦ είπα, μὰ κάνεις δὲν ἐτόλμησε νὰ τοῦ διακόψῃ τὸ σοφό του διάβασμα.

Πάλι τοῦ ξανάειπα.

— Κύρο γιατρέ... σὲ παρακαλεῖ...

Ανασήκωσε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ χαρτί, κρύφτηκε στὸν καπνὸ πῶβγαλε τὸ ποῦρο του καὶ μὲ κύτταξε, ὅπως δὲν κυττάζομε ήμεις

τὸ διακονιάρη ποῦ μᾶς ζητάει μιὰ πεντάρα ἢ τὴ χελώνα ποῦ κλωτσάμε στὸν κάμπο μὲ τὸ ποδάρι μας.

Αὐτὸ μάναφε καὶ μένα, καὶ μὲ ὡφέλησε, γιατὶ δυνάμωσε κῆ φωνή μου καὶ τοῦ εἴπα ὅ, τι ἥθελα.

Στάθηκε λίγο, ξανακύτταξε τὴν ἐφημερίδα, κῦστερα, χωρὶς νὰ μὲ κυττάζῃ, μοῦ εἶπε.

— Καὶ ποῦ εἶναι αὐτὴ ἡ ἔξαδέλφη σου;

— Ἐδῶ στὸ Σκοινιᾶ σᾶς εἴπα· ἥρθαμε μὲ τὸ προιάρι νὰ σᾶς πάρωμε· σᾶς παρακαλῶ...

— Καλά... περόμενε.

Καὶ φυλλολόγας τὴν ἐφημερίδα.

Τότε ἄνοιξαν καὶ οἱ ἄλλοι τὰ στόματά τους νὰ μέρωτήσουν ἀν εἶναι βαρειά, καὶ νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ κάμῃ λίγο γρήγορα.

Ἐσούφρωσε τὰ φρύδια του, βλαστήμησε ποῦ δὲν τὸν ἀφήνουν ὡς κεδῶ ἥσυχον, καὶ τέλος μὲ ἀργητα τὸ ἀποφάσισε νὰ ντυθῇ καὶ νὰ ἔρθῃ.

Στὸ δόρυ διάβαζε πάλι καὶ κάπνιζε, χωρὶς νὰ μιλάῃ. Μοναχὰ ἀπὸ ὧδα σὲ ὧδα μῶδινε καμμιὰ διαταγὴ σᾶν νάμουνα κοπέλλι του.

— Αχ, ἀναθεματισμένα β'βάλια τὶ σᾶς χρώσταγα νὰ μοῦ κάμετε τόσο κακό!

Υστεροὶ ἀπὸ τόσα χρόνια ποῦ πέρασαν καὶ ἀπὸ τόσα ἄλλα κακά ποῦ ἔπαθα, ἔχω ἀκόμα—τὸ πιστεύεις;—ἔνα μῆσος σαντὰ τὰ ζῶα. Καὶ ὅταν τώρα πηγαίνω κάποτε ἐγὼ νὰ τὰ διώξω ἀπὸ τὰ μποστάνια, ἀλύπητα τὰ βαρῶ μὲ τὸ φκυάρι ἥ μὲ τὶς πέτρες ἥ μὲ τὸ σταλίκι.

Ἐφθάσαμε τέλος πάντων στὸ Σκοινιᾶ, ἄλλη πόχα ἐκεῖ ὁ ἔξοχώτατος, ἄλλα κομπλιμέντα ἀπὸ ὅλους.

Τὸν ἐπήγαμε στὸ μεγάλο καλύβι, ποῦ ἥτανε ἡ Νέννω πεσμένη. Στάθηκε δρόσος, ἀν καὶ τοῦ δώσαμε τρεῖς καρέκλες. Τὸν ἐκύτταξα στὰ μάτια. Μοῦ φάνηκε πῶς ἡ πόχα ἀρχίνησε λίγο νὰ πέφτῃ, ὅταν τὴν εἶδε ἔτσι στὰ κάτασπρα, ξαπλωμένη στὸ κρεββάτι, μὲ τὰ μαλλιά σκορπισμένα στὸ καθαρὸ μαξιλάρι, μὲ τὰ μάτια σφαλιστά, μὲ τὰ μαῆρα μακρού της τσίνουρα, κόκκινη ἀπὸ τὴ θέρμη ποῦ τῆς εἶχε ἀνάψη.

Τῆς ἔπιασε τὸ χέρι, τὸ κεφάλι, τὸ λαιμό, καὶ ὕστερα εἶπε νὰ τὴν ἀναστρώσουν γιὰ νὰ τὴν ἔξετάσῃ καὶ στὸ στήθος.

Τὶ εἶχε; ποῦντα εἶχε ἥ περιπλεμμονία γιὰ νὰ τὴν ἔξετάσῃ καὶ στὸ στήθος; Θέμη ἥτανε ἀπὸ τὸ φόβο της, κιννῦνο ἥθελε, ὅπως καὶ τῆς ἔδωκε ὕστερα.

Ἡ μάννα της τὴν ἀνασήκωσε, καὶ ἡ Νέννω ἄνοιξε τὰ μάτια της καὶ τὸν ἐκύτταξε. Μὰ ἡ ματιά της ἥτανε χαμένη σᾶν ἀπὸ τὸν ἄλλον κόσμο.

Τὴν ἔκονύμπωσε—ῶ! λύσσα ποῦ τὴν εἶχα ἐκείνη τὴ στιγμή, ἀκούμπισμένος στὴ μεσανὴ κολώνα τοῦ καλυβιοῦ, μακροὺ—ἔβαιλε μιὰ πετσέτα, κι' ἀκούμπησε ταῦτι του στὰ στήθια της, ὕστερα στὶς πλάτες της, τὴν ἔχτυπησε μὲ τὸ χέρι παντοῦ, τῆς εἶπε νὰ πάρῃ ἀνάσυ,

νὰ βήξῃ, νὰ πῇ «τριάντα-τρία» πολλές φορές, καὶ ὑστερα τὴν ἀφησε τέλος πάντων.

Χωρὶς νὰ κυττάξῃ κάνεναιε ἀπὸ μᾶς ποῦ τὸν κυττάζαμε στὰ μάτια, ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του κέχραφε τὴν συνταγή.

— Τὶ ἔχει γιατρέ; τὸν ἐρώτησε ἡ μάννα της.

Εἶπε ἔνα Ἑλληνικό ποῦ δὲν τὸ νόησε κάνεις μας.

“Η μάννα της ἀρχισε νὰ τοῦ λέη τὴν ἴστορία, πῶς συνέβηκε. Αὐτὸς ἔγραψε στὸ τέλος λέει.

— Μά, ἀς μὴν κάνουν τέτοιες ἀνοησίες.

“Ολοι γύρισαν καὶ μὲ κύτταξαν, σᾶν νᾶφταιγα ἐγὼ γιὰ τὴν ἀρρώστια της. “Υστερα μᾶς ἔδωκε τὴν συνταγή.

— Νά στείλετε, λέει, νὰ τῆς πάρετε αὐτὸ τὸ φάρμακο, τώρα τὸ πρωῒ εἶναι λίγο σέντιλτο, σέγκλιτο—κάτι τέτοιο εἶπε—νὰ παίρνῃ ἔνα ζεῦγος κάθε ώρα.

Θὰ φίγνη τὴν μιὰ σκόνη στὸ ποτῆρι, καὶ σ'ένα ἄλλο ποτῆρι τὴν ἄλλη ἀπὸ τὸ ζεῦγος, μὲ λίγο γλυκὸ βύσσινο ἢ ἄλλο τὶ εὔποτον, καταλάβατε; Ἐπειτα νὰ ἀνακινῇ μὲ ἐν κοχλιάριον τὸ ἐν καὶ κατόπιν νὰ τὸ ἀναμιγνύῃ καὶ νὰ πίνῃ τὸ ἐν ζεῦγος· ἀναλόγως καὶ τὰ ἄλλα κατὰ ώραν. Καταλάβατε;

“Ανοἶξαμε ὅλοι τὰ στόματά μας· τόσο μπερδεμένα ἦτανε. Οἱ ἄλλοι ἐκύτταξαν ἐμένα, κι’ αὐτὸς ἔγρυσε νὰ μὲ ρωτήσῃ ἂν τὸ κατάλαβα. Ἐγὼ ἀρχίνησα νὰ τὰ πῶ, μὰ ἔστριψε τὰ μοῦτρα του.

— Δὲν θὰ κάμετε τίποτε· εἶπε· φοβοῦμαι μήπως ἀναμεῖξετε τὰ ζεύγη καὶ πάθωμε τίποτε.

Κι’ ἀρχίνησε νὰ μᾶς τὰ ξαναπῆ.

Τότε ἡ θειά μου ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ τὸν παρακαλέσῃ μὲ πολὺ κομπλιμέντα, νὰ μείνῃ τὸ γιόμμα ἀν εἶναι δυνατόν.

Αὐτὸς καμώθηκε στὴν ἀρχή, ὑστερα εἶπε νὰ στείλουν νὰ τοῦ φέρουν ἔνα βιβλίο ποῦχε στὸν Προκοπάνιστο, καὶ τάπεφάσισε νὰ μᾶς τι μήσῃ εἰς τὸ γεῦμα διὰ τὴν παρούσιας του.

Τότε πλειὰ ἀρχισαν οἱ περιποιήσεις στὸ ίβάρι μας. Κι’ ὁ “Αἴ-Σπυριδωνας δι θαυματουργὸς νὰ ἦτανε, δὲν θὰ τὸν κολάκευναν ἔτοι. ”Αφησαν καὶ τὴν ἀρρώστη, γιὰ νὰ περιποιοῦνται τὸ γιατρό.

Ἐγὼ τὶ νὰ σου πῶ! ἢ ἥμιδυνα ἢ δὲν ἥμιουνα, κανεὶς δὲ μὲ λογάριαζε. Μείχανε μοναχὰ γιὰ νὰ ὑπηρετῶ κέγω, καὶ νὰ κάνω κάποτε καὶ τὸ δραγουμάννο, σᾶν νὰ μὴν ἐκαταλάβαινε τὰ ωμέϊκα ἢ ἀφεντιά του, σᾶν νάχε γεννηθῇ στὴ Λόντρα ἢ στὰ Παρίσια.

“Αφησε πλειὰ τὶς κουβέντες τῆς θειᾶς μου μὲ τὴν Περοσεφόνη τὴ γυναῖκα ἐνὸς ψαρᾶ, ποῦ τὴν είχαν φέρη καὶ αὐτὴ γιὰ περιποιήσι, ἀπὸ τὴν ἥμερα ποῦ ἀρρώστησε ἡ Νέννω. Δὲν ἤξεραν τὶ νὰ πρωτοθαυμάσουν· τὴν διμιοφφιά του τὴν ἀγγελική, τὴν ἐπιστήμη του, ποῦ δὲν τὴν εἶχε ἄλλος στὸν κόσμο, ἢ τὴν καλωσύνη του! «Ἀκοῦς ἐκεῖ, μωρός ἀδερφή, τέτοιος ἀνθρωπος νὰ καταδεχθῇ νὰ κάτση γιὰ νὰ τῆς δώσῃ μόνος του τὸ γιατρικό!»

Τὸ γιατρικὸ ἥρθε, τῆς τώδωκε μόνος του, καὶ—μὰ τὴν κακή του τὴν ἥμερα—τὴν ὠφέλησε ἀμέσως. Καθάρσιο ἦτανε, βλέπετε, τὴν ἐνέργησε, ἰδρωσε, τῆς ἔπεσε ἡ κάψη.

Τότε πλειά τὸν ἀναίβασαν στὰ οὐράνια. Στὸ τραπέζι τὸν ἔβαλαν στὴν ἀπάνω μεριά, τῷβαλαν προσκέφαλα νὰ κάτσῃ, τῷβαλαν μπροστά του τὸ καπόνι ποῦχαν σφάξῃ, ψάρια, βιτάραχα, θεβανί, τοῦπαν ἔνα ἐκατομμύριο φροὲς «μᾶς συγχωρεῖς, μᾶς συγχωρεῖς» γιὰ τοῦτο, γιὰ κεῖνο, γιὰ δὲ.

Κι' αὐτὸς ἔφαγεν ἔναν κόρακα, σᾶν νάτανε νησικὸς ἔνα μῆνα ἢ σᾶν νάρχονταν ἀπὸ κλείσιμο γυροβολιᾶς.

“Υστερα τῷβαλε στὸ κρασὶ μὲ τὰ φοδάκια. Κι' ὅσο ἔπινε, τόσο ἔπεφτε ἡ μεγάλη πόζα του, καὶ λυόντανε δὲ γλωσσοδέτης του.

Τώρα τῷβαλε στὴ φλυαρία ἔλεγε, ἔλεγε γιὰ τὴν Ἀθήνα, γιὰ τὴν Εὐρώπη, γιὰ τὰς σχέσεις ποῦ εἶχε, γιὰ τὰ μεγαλεῖα, τὰς διασκεδάσεις, τὰ θέατρα, ποῦ κάνεις μας δὲν ἐκαταλάβαινε. Τῷφερνε μὲ τρόπο νὰ πῆ πῶς εἶχε σχέσεις μὲ μεγάλους, πῶς τὸν προξενολόγιαγαν ἀπὸ χῆλιες ἀρχοντοποῦλες μὲ ἐκατομμύρια, πῶς εἶχε ἔνα σωρὸ ἐρωμένες—τέλος πάντων ὅλο γιὰ τὸν ἑαυτό του, κινδοῦ στὸ μεγαλεῖο τὸ χτύπαγε.

“Ο μπάρομπας μου σᾶν νὰ βαρέθηκε λίγο, κείπε πῶς ἔχει δουλειά, κέφυγε. Ἡ θειά μου καὶ ἡ Περσεφόνη τὸν ἄκουγαν χάσκοντας, κιἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα ἔδιναν καμμιὰ ἀπάντησι ποῦ δὲν ταίρειαζε διόλου, ἡ ρωτοῦσαν τίποτε χαμένα ποῦ, ἀν ἦτανε ἄλλος θάκοβε ἀμέσως τὴν κουβέντα.

Μὰ αὐτὸς εἶχε τὸ σκοπό του φυσικὸς ἀγύρτης, ὅπως εἶδα κι' ἄλλους ὑστερα εἰς τὴν ζωὴν μου, πρὸ πάντων γιατρούς, πολιτικούς, καὶ ἀπὸ κείνους ποῦ γράφουν τὶς ἐφημερίδες· γιατὶ ἡ τύχη μου μέροιξε σὲ πολλά.

“Εγὼ σιχάδηκα νάκουώ περισσότερο, καὶ σηκώθηκα καὶ πῆγα κοντὰ στὴ Νέννω, μὲ δὲ τὰ νοήματα ποῦ μδάκανε ἡ θειά μου μὴν τίχη καὶ προσβαλθῆ ὁ ἐξοχώτατος.

“Η ξαδέρφη μου εἶχε ἴδρωση· δὲν πνος τὴν εἶχε ὀφελήσῃ καὶ ἀνοιξε τώρα τὰ ματάκια της γλυκὰ-γλυκὰ κι' ἀδύνατα καὶ μὲ κύτταζε.

“Εβαλα τὸ χέρι μου στὸ κεφάλι της· ἦτανε δροσερή.

— Σὲ ξύπνησα, Νέννω; τὴν ἐρώτησα.

— “Οχι' δὲν ἐκοιμώμουνα· ἐγὼ τάκουγα ὅλα ὅσα ἐλέγατε...

— Τὶς σαχλαμάρες τοῦ γιατροῦ;

— Δὲν ἥλεε σαχλαμάρες, μὲ συγχωρεῖς· ἥλεε γιὰ τὴν Εὐρώπη, τὴν ζωὴν περνοῦν οἱ καλότυχοι!

— Ως τόσο στὸ τραπέζι ἄκουσαν ποῦ μιλάγαμε καὶ σηκώθηκαν καὶ ἤρθανε.

— Καλὰ εἶσαι μάτια μου; καλά; ρωτοῦσαν οἱ γυναικες.

— Κι' ὁ γιατρὸς πλησίασε σᾶν θεός, ἀφοῦ αὐτὸς ἦταν πῶκαμε τὸ θαῦμα.

— Αἱ, τσατσαμάρω, τῆς λέει, πῶς πάει τὸ κουράγιο;

— Καὶ τῆς ἔδωκε χαίδεντικὰ μιὰ μυτιά.

— Καλά, γιατρέ μου, σᾶς εὐχαριστῶ· σὲ σᾶς θὰ χρεωστῶ τὴν ζωὴν μου.

— “Οχι' δά! ἔκαμε δὲ γιατρὸς καμαρώνοντας.

— ‘Αλήθεια, ἀλήθεια!

εῖπανε κοί ἄλλες γυναικες, κιό δέξοχώτατος καμάρωνε περισσότερο.

- Ψηλάφησε πάλι τὴν κοιλιά της καὶ τὸ στῆθος της, καὶ τῆς εἶπε.
— Αἴ, θέλεις τώρα νὰ φᾶς;
— "Ο, τι πήτε σεῖς γιατρέ.
— 'Εγὼ λέω νὰ φᾶς κάτι.
— 'Αφοῦ τὸ λέτε, τρώω.

"Ο γιατρὸς θρονιάστηκε τώρα στὸ κεφάλι της κι' ἀρχισαν τὶς κουβέντες, σᾶν νὰ γνωρίζονταν ἀπὸ χίλια χρόνια.

Αὐτὴ τὸν εὐχαριστοῦσε μὲ τὰ λόγια καὶ μὲ τὶς ματιὲς καὶ μὲ τὸ γλυκό της χαμόγελο, γιὰ τὴν καλωσύνη του καὶ τὴ σωτηρία της. Αὐτὸς ἀρχισε νὰ χωρατεύῃ μαζί της καὶ νὰ διηγῆται πόσους ἄλλους καὶ ἄλλες ἀρπαξε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Χάρου.

Μὰ πόσους ἔστειλε ἄναυλα στὸν Κάτω κόσμο δὲν ἔλεγε, ὅπως δὲ λένε ποτὲ οἱ δέξοχώτατοι.

Οἱ γυναικες ἐπήγανε νὰ ἔτοιμάσουν τὸ φαεῖ γιὰ τὸ βράδυ ἐγὼ ἔκατσα σὲ μιὰν ἀκρη, χωρὶς κάνεις νὰ μὲ χαμιερίζῃ, καὶ τοὺς ἔκντταζα.

Ἄπὸ κείνη τὴν ήμέρα ἀρχισε γιὰ μένα ζωὴ βασανισμένη, μαρτυρίο ποῦ σᾶν κιαυτὸ δὲν ἐπέρασεν οὔτε ή ἀγία Εἰρήνη, ὅταν τὴν ἔκαψαν δόλεζώντανη οἱ διαβόλοι καὶ ἔμενε μοναχὰ τὸ στόμα της γιὰ νὰ προσεύχεται. Ἐκείνη τοῦλάχιστον ἔβλεπε μπροστά της τὸν ἀγγέλους καὶ τὴν παράδεισο, ἐνῶ ἐγὼ δὲν ἔβλεπε ἄλλο παρὰ τὴν κόλασι καὶ σὲ τούτη τὴ ζωὴ καὶ στὴν ἄλλη.

"Αχ! νὰ μὴ σοῦ τὸ χρωστάρη δ Θεὸς νὰρθῆσε στὴν θέσι μου· μὰ ἀν ἔρθης καμιὰ φορά, θὰ καταλάβης τὶ θὰ πῇ νὰ σ' ἀρπάζουν τὴ ζωὴ ἀπ' τὴν καρδιά σου, νὰ σ' ἀρπάζουν τὴν ἐλπίδα, τὸ θησαυρὸ σου, μέσα στὴν ὥρα ποῦ νομίζεις πῶς τὸν κατέχῃς ὅλον δικό σου!

Καὶ τὶ εἶναι δὲ θησαυρὸς ποῦ παιόνουν οἱ κλέφτες ἀπὸ τὸ φιλάργυρο, τὶ εἶναι ή ἴδια ή ζωὴ, ὅταν μᾶς τὴν ἀφαιρῆται τὸ χτικιὸ μέσα στὴν νειότη μας, μπρὸς στὸ μαρτύριο ποῦ τραβάει ή ψυχή, ὅταν τῆς παιόνουν τὴ λατρεία της, ἐκείνη ποῦ ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπὸ όλον τὸν κόσμο, περισσότερο ἀκόμα κι' ἀπὸ τὸν ἑαυτό της!

Καὶ δὲν εἶναι μοναχὰ αὐτό, εἶναι καὶ ή περιφρόνησι ποῦ αἰσθάνεσαι, ή ντροπὴ νὰ σὲ τσαλαπατάῃ δὲ ἄλλος, νὰ μὴ σὲ λογαριάζῃ γιὰ τίποτε.

"Αχ! πῶς σὲ μιὰ στιγμή, γιὰ ἔνα ψεύτη, ποῦ θάλη τὴ ζωὴ τὰς κάλεις πρωτύτερα, γιὰ ἔνα ἀγνότη ποῦ δὲν τῆς ἔκαψε ἄλλο καὶ μὲ μιὰ δραχμή, πῶς λησμόνησε καὶ περιφρόνησε μιὰ καρδιὰ ποῦ τὴ λάτρευε σᾶν τὴ δική μου!

Καὶ ὡς τόσο τὴ λησμόνησε!

"Απὸ τότε ή θέσις μου ἤτανε ἐλεεινή δὲν ἤξερα κέγω πῶς νὰ φερθῶ μοϋρχονταν νὰ τῆς πέσω στὸ λαιμὸ καὶ νὰ τῆς πῶ πῶς εἶναι ψεύτης, ἄτιμος, αἰσχούρος· νὰ τῆς πῶ δόσα λέγανε στὸ σχολεῖο γιὰ δαυτὸν, πράμιμα ποῦ δὲν λέγονται οὔτε σὲ ἄνδρα, οὐχὶ σὲ κορίτσι, ἵσως καὶ τὸν μισήση, ἵσως καὶ τὸν σιχαθῆ. Μὰ πῶς ψὲ τολμήσω τέτοιο πρᾶμα, ἀφοῦ ἔβλεπα νὰ τὸν λατρεύῃ, νὰ τὸν κυτ-

τάξη στὰ μάτια, νὰ κρέμεται ἀπὸ τὰ χεῖλη του, ὅταν μιλῇ, νὰ τοῦ κάνῃ αὐτὴ περισσότερο ἔρωτα, ἐνῷ ἔκεινος ἐθυμόντανε κάποτε καὶ τὴν πόζα του! Δὲν θὰ μεδίωχνε; δὲν θὰ μεθρίζε; δὲν θὰ μὲ κοροϊδευε; Καὶ τὶ ἡμουνα στὸ τέλος τέλος ἔγω; ἔνα παληόπαιδο φτωχό, μαθητής του γυμνασίου, χαμένο πρᾶμα καὶ — τὸ χειρότερο — πρῶτος της ξάδερφος.

Γιατὶ ἔζήλευα; τὶ δικαίωμα είχα νὰ τὴν κυττάζω, νὰ τὴν φυλάγω, νὰ τὴν τυραννῶ; Είχα, θὰ πῆς, τὸ δικαίωμα τῆς ἀγάπης. Μὰ καὶ ὁ ἄλλος τῆς ἔδειχνε τὴν ἴδια ἀγάπη.

Καὶ τὶ ἥτανε ὁ ἄλλος; Ὁ περιζήτητος γαμβρὸς του τόπου μας, τὸ καμάρι τῶν κοριτσιῶν, ποῦ θὰ τὴν ζήλευαν ὀλες ἀν τὸν ἔπαιρνε.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα τέτοια ἔνα σωρό, γύριζαν στὸ δόλιο μου κεφάλι καὶ πότε μέκαναν γκρινιάρη, ἴδιότροπον, κακόν· πότε κύτταζα νὰ φαίνωμαι ἀδιάφορος καὶ περήφανος, κι' ἂς μεσφαῖαν μέσα μου δίκοπα μαχαίρια.

Κάποτε ἥθελα νὰ τους φυλάγω, δὲν τους ἀφήνα μοναχοὺς μιὰ στιγμή, τους γινόμουνα βαρετὸς καὶ μοῦ τῷδειχναν. Κάποτε τους ἀφήνα ἑλεύθερους, μάλιστα τους ἔκανα καὶ πλάτες· κι' ὅταν μὲ κύτταζαν μένα χαμόγελο χαρούμενο καὶ κοροϊδευτικό, χαμογελοῦσα κένω σᾶν νὰ τους ἔλεγα.

— Καλὰ κάνετε· χτυπᾶτε· τάξεζω.

Αὐτοὶ είχαν πάρη δρόμο.

Τὸ βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας τὸν παρακάλεσαν τὸ γιατρὸ νὰ μείνῃ στὸ Σκοινιᾶ. Ἐμεινε, ἀν καὶ μὲ κάποια δυσκολία. Τὴν ἄλλη μέρα ἔμεινε εὐκολώτερα· τὴν ἄλλη χωρὶς παρακάλια καὶ χωρὶς κᾶν νὰ του τὸ εἰπούνε.

Οἱ γυναῖκες τῶχανε κρυφή χαρά. Ὁ μπάρμπας μου οὔτε ζεστὸς οὔτε κοῦνος. Τὸν καλότρεφαν μοναχὰ καὶ τὸν καλοπότικαν καὶ τῶκαναν ὅλα τὰ θελήματά του.

Ἡ Νέννω ἔγινε καλά, μὰ ἥταν ἀδύνατη. Ἐχρειάζονταν συντροφιά, κουβέντα, διασκέδασι· καὶ ὁ γιατρὸς δικαῦμενος ἥτανε τόσο καλὸς καὶ πρόθυμος σὲ ὅλα! Δὲν ξεκόλλαγε ἀπὸ τὸ πλάγιο της, τῆς ἔλεγε χύλια δυὸ νόστιμα πράμιμα, τῆς ἔδειχνε ζωγραφισμένες ἐφημερίδες, ποῦ ντρεπόμουνα ἔγω νὰ τὶς βλέπω, τῆς ἔκανε μπάσσο ὅταν τραγουδοῦσε, τὴν συνώδευε στὸν περίπατο· ώς καὶ κούνια μωροῦ ἀδερφὲ τῆς ἔφη τα σε καὶ κουνηθήκανε μαζί, λέγοντας πῶς ἔτσι φριάνουν στὰ Παρίσια, καὶ πῶς ἔχει κουνηθῆ πολλὲς φορὲς μὲ κορίτσια υπουργῶν καὶ μὲ πριγκηπέσσες, γιὰ νὰ βαστάη ἔτσι καὶ τὴν πόζα του, μέσα στὶς κουταμάρες ποῦν ἔκανε.

Ἐγὼ ἡμουνα τὸ γέλοιο καὶ τὸ ξενύσταγμα τῆς συντροφιᾶς, γιὰ νὰ κάνῃ δικαῦμος τὰ ἀστεῖα του. Ἀν λέγανε γιὰ ταξίδια, γιὰ βιαπόρια, γιὰ σιδηροδρόμους, γιὰ τὸν κακὸ του τὸν καρό, γύριζε νὰ μὲ ρωτάγῃ.

— Καὶ σὺ δὲ μᾶς λές τίποτε; δὲν ἔπηγες στὸ Αἰτωλικό, νὰ ίδης τὰ ἀμάξια καὶ τὰ λεωφορεῖα;

“Αν λέγανε γιὰ ναπολεόνια, ποῦ σκόρπαγε τάχα στὰ Παρίσια ἡ ἀφρεντιά του, σᾶν διόκκοτός ταῦγά, μερωτοῦσαν καὶ μένα τὶ χαρ-

τξιλίκι μοῦ δίνει κάθε μῆνα ή μάννα μου. "Αν ἔλεγαν γιὰ ἔρωτας καὶ προξενεῖς καὶ συνοικέσια, μὲροῦσαν καὶ μένα τὶ λέει ή γραμματικὴ καὶ ή ἀλγεβρα γιαντά τὰ πράμματα.

Καὶ ἡγεούσαν δῖοι δυνατά, καὶ γελοῦσε μαζί τους καὶ ή Νέννω.

Τότε τὸ μῆσος μου γύριζε κατ' αὐτῆς. Μέπιανε φοβερὴ ἐπιθυμία νὰ τὴν ἐκδικηθῶ, νὰ τρέξω μόνος μου σ' αὐτὸν τὸν ἄθλιο ποῦ φαίνονταν τώρα ὅτι τὸν λατρεύει, καὶ νὰ τοῦ πῶ.

— Μὴ τὴν πιστεύῃς· όχι, σὲ γελάει καὶ σένα, ὅπως καὶ μένα εἶναι ψεύτρα, στρίγλα, όχιά...

— ("Άλλοιμονο! λέω τέτοια λόγια γίαυτή τώρα ποῦ εἶναι τόσο δυστυχισμένη!)

"Άλλὰ μᾶλλειτε τὸ θάρρος. "Αρχιζα μοναχὰ ἀπ' ὅξω ἀπ' ὅξω πῶς οἱ γυναῖκες κάνουν ἔρωτα μὲ πολλοὺς καὶ δὲν ἀγαποῦν κάνενα, στριφογύριζα νὰ φθάσω ἐκεῖ ποῦ ηθελα... μὰ καὶ τὶ νὰ πῶ! Καὶ ἔπειτα ποιὸς τὴν ἐπιανεν αὐτή!

Αὐτή τὰ παραστανε τὰ περασμένα σᾶν παιδιάτικα, χαμένα, κουτσουνόπιανα.

Κι' αὐτὰ τὰλεγε όχι γιὰ κεῖνον, ποῦ οὔτε καταλάβαινε, οὔτε τὸν ἔμελε διόλου, δσο γιὰ μένα, γιὰ νὰ μὲ βάλῃ στὴ θέσι μου.

Γιατὶ ὅμως ἀπόφευγε τόσο νὰ βρεθοῦμε μιὰ στιγμὴ οἱ δυό μας, ἀφοῦ ἔτσι τὰ θεωροῦσε τὰ περασμένα παιδιάτικα καὶ χαμένα;

"Εξη μέρες ἔμεινε αὐτὸς στὸ νησί μας τὴν πρώτη φορά, ἔξη δρες δὲν κατώθισα νὰ τὴν πιτύχω μοναχή· καὶ δυὸς τρεῖς φορὲς ποῦ τὴν ἐπέτυχα, δὲν είχα διάθεσι· ενρισκόμουνα στὴν ἀπόφασί μου νὰ τοὺς ἀφήσω ἐλεύθερους, νὰ θάψω μόνον τὸν ἑαυτό μου, γιὰ νὰ κάμω αὐτὸν εύτυχεῖς.

"Η θειά μου, ποῦ ἀρχίνησε καὶ αὐτὴ νάνοίγη τὰ μάτια της, μῆστελνε πάντα μαζί τους· καὶ κάποτε εῦρισκα κ' ἔγω εὐχαρίστησι νὰ τοὺς ἀκολούθως ἔτσι στὰ βωβά, χωρὶς νὰ φαίνωμαι πῶς τοὺς προσέχω, μὰ νὰ τοὺς βασανίζω σὲ κάθε βῆμα, σὲ κάθε γέλοιο, σὲ κάθε παιγνίδι, ποῦ γύριζαν καὶ μεβλεπαν στὸ πλάγι τους, γυρισμένον κατὰ τὴ θάλασσα, μὰ μὲ τὸ μισὸ μάτι ἀπάνω τους.

"Άλλὰ τὸν περισσότερο καιρὸ ἔφευγα μακρινά τους. Τοὺς ἀφηγα στὸ γιαλὸ νὰ λένε δσα λίγο πρὶν ἔλεγα κ' ἔγω, καὶ τριγύριζα μονάχος μου στὸ νησί. "Ἐπίγιανα στοὺς σκοινούς, στὶς μυοτιές, στὶς ἀγράμπελες, ποῦ ἄλλοτε πηγαίναμε μαζί, κέκει καθόμουνα καὶ συλλογιζόμουνα τὰ περασμένα καὶ τὰ τωρινά, καὶ κάποτε μέπαιρον τὸ παράπονο κέκλαιγα σᾶν ζουρλός, καὶ χτυπόμουνα σᾶν λυσσασμένος.

"Άλλὰ τὸ μεγαλύτερο μαρτύριο τὸ τραβοῦσα τὴ νύχτα. Λές καὶ τῶκαμαν ἐπίτηδες γιὰ νὰ μὲ βασανίσουν, καὶ τὸν ἔβαλαν νὰ κοιμᾶται στὴν πελάδα μου μαζί μὲ μένα. Μοῦ πήραν τὰ προσκέφαλα καὶ τὰ σινδόνια μου, ὅπως μούχαν πάρη καὶ τὴν ξαδέρφη μου καὶ τοῦ τάδωκαν νὰ κοιμᾶται ἐκεῖ στὸ πλάγι μου, σᾶν νάθελαν νὰ μὲ κάμουν κακοῦργο μὲ τὸ στανειό.

Αὐτὴ τὸν ἔφερνε τὸ βράδυ ως τὴν πόρτα τῆς πελάδας, τὸν

καληνύχτιζε γλυκὰ κι' ἔφευγε τραγουδῶντας, ὅπως ἄλλοτε γιὰ μένανε.

Μέσ' στὸν ἀφρὸν τῆς θάλασσας
ἡ ἀγάπη μου κοιμᾶται
παρακαλῶ σας κύματα
μὴ μοῦ τὴν ἔξπνατε.

Αὐτὸς δὲ ξετίπωτος γδύνονταν μπροστά της, φοροῦσε τὴν ἔξηντανούμερο πουκαμίσα του καὶ ξαπλώνονταν.

"Ἄχ! καὶ τὶ σιχαντερὸν ὑπνοῦ ἔκανε! Ξαπλώνονταν, ἀνοιγε τὰ πόδια του, φύσαγε, ξεσκεπάζονταν, μούγκριζε σᾶν γομάρι, μὲ κλώτσαγε, μὲ στρόμωνε σὲ μιὰν ἄκρη καὶ μὲ ἄφηνε νὰ φένωμαι.

"Αδικα γύριζα τὰ μάτια μου στὴν Παναγίτσα, ποῦ φώτιζε τὸ λιγοστὸ φαναράκι, καὶ κύτταζα νὰ προσηλώσω τὸ νοῦ μου στὸ Θεό, δῶς ἔκανα στὸ σπίτι μου, ὅταν ἡ φτώχεια βασάνιζεν ἐμένα καὶ τὴ μάννα μουν. Τόσο τὸ χειρότερο τότε ἀμέσως μοῦ πήγαινε στὸ νοῦ μου πῶς μὲ σιχαίνεται καὶ δὲ Θεός καὶ οἱ ἀνθρώποι, πῶς δὲ θάχω ἀνάπτανσι οὔτε ἔδω οὔτε στὸν ἄλλον κόσμο, πῶς ἔχασα τὰ πάντα γι' αὐτὴ καὶ πῶς αὐτὴ τώρα μὲ κλωτσάει.

"Η μετάνοια καὶ ἡ λύσσα μὲ ἔκαναν νὰ σηκώνωμαι ἀπὸ τὸ στρῶμα. "Άλλοτε ἔπεφτα τάπιστομα, γονάτιζα, τραβοῦσα τὰ μαλλιά μουν, ἔγδερον τὸ στῆθος μουν, τυραγνιόμουνα ὡς τὴν αὐγῆν.

Κι' ὅταν ἔγύριζα τὰ μάτια μου στὸ μπόγια μου καὶ τὸν ἔβλεπα νὰ ξύνεται στὸν ὑπνοῦ καὶ νὰ ζουχνάῃ ἀξύπνητα κ' ευτυχισμένα, μιὰ φοβερὴ ἰδέα μὲ τριγύριζε καὶ μὲ πολιορκοῦσε. Νὰ βγὼ δέω, νὰ πάρω τὸ μαχαῖρι ποῦ ἔχειοιλιάζουν τὶς μπάφες οἱ φαράδες—καὶ ἥξερα ποῦ τὸ βάνουν—καὶ νὰ τὸν σφάξω· ἢ νὰ πάρω ἔνα βαρὺ λιθάρι ποῦ ἥταν δέω ἀπὸ τὴν πελάδα μας καὶ νὰ τοῦ τσακίσω τὸ κεφάλι, νὰ τὸ κάμω τρίψαλα, δπως τοῦ φειδιοῦ, καὶ νὰ βλέπω μὲ χαρὰ τὸ σῶμα του νὰ σπαρτάρῃ, σᾶν τὸ σπάρο ποῦ πιάστηκε στ' ἀγκίστρι, καὶ νὰ ξεψυχάγῃ.

Καὶ δὲν ξέρω τὶ μέμποδιζε νὰ τὸ κάμω αὐτό! "Ητανε τάχα δὲ φόβος τοῦ Θεοῦ ποῦ μὲ ἔβλεπεν ἀπὸ κεῖ πάνω; Ἡτανε δειλία μοναχά; Ἡτανε τῆς μάννας μου δὲ πόνος τῆς κακομοίρας; ἢ Ἡτανε ἀκόμα βαθειά-βαθειά στὴν ἀμοιοη καρδιά μου ποῦ χόχλαξε ἀπὸ λύσσα, κάποιο μικρὸ καταπάτι τῆς ἀγάπης Τῆς καὶ φοβούμουνα μὴ τὴν πικράνω, αὐτὴ καὶ μοναχά;

Τέλος ἡσύχαζα μὲ τὴν ἀπόφασι νὰ φύγω· νὰ φύγω μακριὰ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κολασμένους, νὰ μὴ τοὺς βλέπω, νὰ μὴ τοὺς ἀκούω, νὰ μὴ σκέπτομαι, ἀν μπορῶ, γιαῦτούς νὰ φύγω ἀμέσως αὐριο, μόλις ξημερώσῃ, εἴτε μὲ δικό μας εἴτε μὲ ξένο προιάρι, χωρὶς ν' ἀποχαιρετίσω κάνενα, χωρὶς νὰ ἰδω κάνενα.

Μὰ πόσες φορές—πέξ μου—τὴν ἔλαβα αὐτὴν τὴν ἀπόφασι καὶ μέρα καὶ νύχτα, καὶ πόσες φορές τὴν παρέβηκα, χωρὶς νὰ ξέρω κέγω τὸ γιατί!

Πότε ἥθελα τάχα νὰ μὴ δώσω ὑποψία, πότε ἥθελα νὰ εἰπῶ πρὸν δυὸ λόγια, πότε νὰ μὴ τοὺς κάμω φεύγοντας τὴν καρδιά τους,

πότε τοῦτο, πότε ἐκεῖνο. Καὶ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ τὰ πότε, μοῦ φαι-
νεται, μιὰ ἡταν ἡ ἀλήθεια· πῶς περιμένει καὶ ἥλπιζε νὰ φύγη-
ποιὸν δὲ ἔχθρος μου. Ὁ φτωχὸς εἰχα ἀκόμα τὴ δύναμι νὰ συγχωρή-
σω, καὶ ἀν τὴν ἀφηνα, νὰ τὴν ἀφήσω τούλαχιστον μὲ ἀγάπη καὶ
ὅχι μὲ ἔχθροητα.

Ως τόσο δόκομος δὲν ἦτανε στραβός. Οἱ ψαράδες ἀρχισαν
νὰ μονομουσιῶσυν, καὶ στὸν Προκοπάνιστο οἱ Σταυρέϊσσες πίστεψαν
πῶς ἀλήθεια ὁ γιατρὸς θὰ νάπαιρε τὴ Νέννω.

Πολλὲς φορὲς ἔπιασα τὴ θειά μου καὶ τὴν Περσεφόνη νὰ τὰ
κρυφοκουβεντιάζουν, «πῶς πρέπει αὐτὴ ἡ δουλειὰ νὰ τελειώσῃ»
καὶ νὰ καλοτιχίζουν τὴ Νέννω μὲ τὴ μοῖρα τῆς.

Οἱ γυναῖκες, τὶ τὰ θέλεις, εἶναι πάντα γυναῖκες, ξηροκέφαλες
κι' ἀλαφρόμυναλες, ποῦ τὶς γελάει κένα μικρὸ παιδί, φθάνει νάχη
θάρρος καὶ ἀγνοτεία.

Κάποια μέρα, τέλος πάντων, παραγγέλνονταν ἀπὸ τὸν Προκο-
πάνιστο οἱ Σταυρέϊσσες νὰ πάγῃ ὁ γιατρὸς ποὺ τὸν θέλουν.

Μὲ κακὴ καρδιὰ ἔφυγε τὸ πρωΐ, καὶ μᾶς ἔταξε πῶς θὰ νάρη-
τὸ γιόμμα.

Μοῦ φάνηκε πῶς ξύπνησα ἀπὸ ὄνειρο βαρὸν καὶ θλιβερὸν καὶ
φοβόμουνα μὴν κλείσω πάλι τὰ μάτια μου καὶ τὸ ξαναϊδῶ.

Τὴ Νέννω πήρε τὸ κέντημά της καὶ κάθησε στὸ γιαλὸ ἀπὸ
κάτω ἀπὸ ἔνα ἀρμυρίκι. Μιὰ βελονιὰ περνοῦσε καὶ μιὰ ματιὰ ἔρριχνε
στὴ θάλασσα.

Ἐπῆρα κέγω ἔνα βιβλίο καὶ κάθησα παρέκει. Ἐκανα πῶς
ἔδιαβαζα, ἀλλὰ τὰ μάτια μου ἤταν ἀπάνω τῆς.

Τὸ ἀκεῖλι της ἔσταζε φραμάκι. Ἡταν χλωμὴ-χλωμὴ καὶ μὲ βία
κρατοῦσε τὰ δάκρυά της. Καὶ ἡ λύπη καὶ ἡ ἀγνάδα τὴν ἔκαναν πειδ
ὅμμιορφη, πειδ γλυκειά.

Α! τὶ μπαίγνιο εἶναι δὲ ἀνθρωπος, δταν ἀγαπάῃ ἀληθινά!
Σὲ λίγο εἰχα λησμονήση τὸ δικό μου τὸ μαρτύριο καὶ λυπόμουνα
μοναχὰ γιὰ τὴ λύπη της. Καὶ—τὸ λέω ἀκόμια σήμερα μὲ ντρο-
πή μου—ἥρθε ὡρα ποῦ μοναχή μου ἐπιθυμία ἤτανε νὰ τὴν ἰδῶ καὶ
πάλι γελαστὴ κι' εὐτυχισμένη· καὶ ἐπειδὴ ἤξερα πῶς ἔνα καὶ μο-
ναχὸ ἤτανε γιατρικὸ γιὰ τὴ λύπη της, ἐκύταξα κέγω τὴ θάλασσα,
ὅσο πλησίαζε τὸ γιόμμα, γιὰ νὰ ἴδω τὸν ἔχθρό μου νάρχεται πάλι.

Μὰ πέρασε τὸ γιόμμα, κι' δὲ γιατρὸς δὲν ἔφαινονταν· ἥρθε ἡ ὡρα
μία. Ο μπάρμπας μου ἤθελε νὰ φάμε, καὶ οἱ γυναῖκες, μ' ὅλη τὴ στε-
νοχώρια πούλησαν, ἔστρωσαν τραπέζι.

Τὴ Νέννω δὲν ἔβαλε χαψιὰ στὸ στόμα της, δὲ μποροῦσε νὰ βγῆ-
μιλιά, δὲ δέχονταν κρίσι ἀπὸ κανένανε.

Τὸ δειλινὸ ἔπεισε κατακέφαλα στὸ κρεββάτι μὲ πονοκέφαλο, δπως
ἔλεγε, ποῦ θάφευγαν τὰ μηλίγγια της. Ἀλλο δὲν ἔμενε παρὰ νὰ φέ-
ρωμε πίσω τὸ γιατρό.

Ἐμπρός Φανῆ, σ' ἐνέργεια τὸ προιάρι καὶ στὸ Προκοπάνιστο γιὰ
νὰ τὸν φέρῃς.

Οταν ἔπῆγα, ἐπάθονταν, δπως καὶ τὴν πρώτη φρογὰ, ἀνάμεσα ἀπὸ
τὶς Σταυρέϊσσες, καὶ τοὺς μιλόγγαγε τώρα χαμπέρια. Αὐτὸς γελοῦσε

καὶ χειρονομοῦσε, ἐνῷ κουβέντιαζε, ἐκεῖνες ἐδάγκωναν τὰ χεῖλα τους
καὶ χτυποῦσαν τὰ γόνατά τους.

Δέν ἄκουσα τὸ λέγανε μᾶς ὁ Θεὸς δὲ μοῦ τὸ βγάνει ἀπὸ τὸ μυαλὸ
πῶς αὐτὸς καυχιόντανε ὅτι τὸν ἀγαπάει ἡ Νέννω, καὶ τοὺς διηγόντανε
μὲ πολλὰ μάλιστα παραπανίσια, τὴν ζωὴν τοῦ Σκοινιᾶ.

Τὴν φεζῆλεν δὲ κακοῦργος.

Τὸν πῆρα καὶ πήγαμε στὸ Σκοινιᾶ.

Οὕτε ντροπὴ οὔτε διάκρισι ἀπ’ αὐτήν. Μόλις τὸν εἶδε, τῆς πέρασαν
ὅλα: σηκώθηκε νὰ τοῦ παραπονεθῇ πῶς τὴν ἐλησμόνησε.

Αμέσως δὲ ἔξοχώτατος διέταξε περίπατο στὸν Ἀϊ-Σώστη, καὶ ἡ θειά
μου μέστειλε καὶ ἐμένα γιὰ φανάρι.

Πῆγά. Ἡμούνα τώρα ἡ δὲν ἥμουνα μαζί τους ἔνα τώχανε.

Ἐφθάσαμε στὸν Ἀϊ-Σώστη καὶ βρήκαμε τὸν καπετάν-Στάμο μὲ
τὴ γυναικα του. Ἄχ! τίποτε δὲν εἶχε ἀλλαξῆν ἀπὸ τότε ποῦ κόβαμε
μαζί τὶς λυγίες καὶ τὶς δάφνες!

Ἡ γυναικα τοῦ καπετάν-Στάμου ἦτανε νοστιμοῦλα, καὶ δὲ γιατρὸς
δὲν ἔλειψε νὰ τὴ γλυκοκουβεντιάζῃ. Ἡ καπετάν-Στάμαινα τὸν ω-
τοῦσε τὶ νὰ κάμη γιὰ τὴ θέρμη, ποῦ τὴν πείραζε πότε πότε, κι’ αὐ-
τὸς τῆς ἔλεγε ἀστεῖα ἔτεσί πωτα, πῶς τάχα ἀρρωσταίνει, γιατὶ δὲ κα-
πετάν-Στάμος εἶναι γέροντας, καὶ πῶς πρέπει νὰ παίρνῃ ἀρ σενικὸ
ἄφοῦ τὸ κιννῦν δὲν τὴν πιάνῃ, καὶ ἄλλες τέτοιες ἀτιμίες.

Ἡ Νέννω τὸν ἔκυταζε μὲ μάτι μαῦρο ἀπὸ τὴ ζήλεια.

— Νέννω, τῆς λέει ἐκεῖνος, για νὰ τὴ βγάλῃ ἀπὸ μπροστά του, καὶ
νὰ ξυλοκούντσουρῆι ἔλευθερα μὲ τὴν ἔνη γυναικα, Νέννω, σύρτε
σεις ἀπάνω στὸ φανάρι μὲ τὸ Φανῆ, γιὰ νὰ ίδητε τὴ δύσι τοῦ ἥλιου
κέφθασα κέγω.

Αὐτὴ κοντοστέκονταν.

— Πηγαίνετε καὶ ἔφθασας ἐδιάταξε πάλε ἡ ἀφεντιά του πηγαίνετε
πρὸιν πέσῃ δὲ ἥλιος στὴ θάλασσα, ἀξίζει νὰ τὸν ίδητε. Καὶ κείνη, ποὺ
μὲ εἶχε ἄλλοτε βασανίσῃ γιὰ τὴ Ρηγοῦλα, χωρὶς νάχω καμμιὰ ἰδέα,
τὸν ἄκουε σᾶν ξῦο, τὸν ἄφησε μὲ τὴν ἄλλη, καὶ σκυφτὴ σκυφτὴ
κι’ ἀμιλητη ἀνέβηκε στὸ φανάρι.

Ανέβηκα κέγω μαζί της.

Τὰ γόνατά μου ἔτρεμαν, καὶ κόβονταν ἡ ἀναπνοή μου, σᾶν
νάμουνα γέροντας ἡ χτικιασμένος.

Ο μαῖστρος, ποῦ κάτω φαίνονταν ἀδύνατος, ἐκεῖ ἀπάνω φύ-
σαιγε μπουδίνι, πούλεγες καὶ θὰ ξερριζώσῃ τὸ φανάρι. Ταῦτιὰ βού-
ζανε σᾶν ἀνεμόμυλος, ἡ φωνὴ χάνονταν ἀπὸ τὸ στόμα.

Ο ἥλιος κατέβαινε στὴ θάλασσα. Κοκκίνιζαν ἀπάνω τὰ σύγνεφα,
στάχτωναν τὰ βουνά καὶ πρασίνιζαν οἱ κάμποι καὶ φαίνονταν καθαρὰ
καὶ κάτασπρα τῆς χώρας τὰ σπίτια.

Ἡ θάλασσα, κατὰ τὴ δύσι, εἶχε ἔνα κῦμα κόκκινο σᾶν αἷμα,
μὰ δχι πολὺ δυνατό, ἔτσι σᾶν κόκκινο μεταξωτὸ ζαρωμένο.

Ο ἥλιος ἔγγιζε τώρα στὴ θάλασσα. Δὲν ἦτανε πλειὰ στρογγυ-
λός, δπως τὸν βλέπομε, ἦτανε—παράξενο πρᾶμμα—σᾶν τετράγωνος.
Ἀποκάτω ἀπὸ τὴ θάλασσα ἔνας ἄλλος ἥλιος, κατακόκκινος κι’ αὐτός,

μὰ ζαρωμένος σᾶν τὸ γυαλὶ τοῦ φαναριοῦ, ἀνέβαινε ἀγάλια, ὅσο κατέβαινε ὁ ἀπάνω ἥλιος.

Καὶ ἦρθε μιὰ στιγμὴ ποῦ καὶ οἱ δυὸ ἥλιοι, ἔγγιζαν τὶς ἄκρες τῶν, κέκαμναν ἔνα μεγάλο λαμπροκόκκινο τετράγωνο.

Ἡ Νέννω ἐστομώχθηκε ἀπὸ τὴν στενὴν καὶ χαμηλὴ πορτοῦλα τοῦ φαναριοῦ καὶ βῆρε στὸ στενὸ μπαλκονάρι του, χωρὶς νὰ πιάσῃ τὸ χέρι μου. Φοροῦσε μιὰ πολκίτια ἀπὸ σγουρὸ ἔξηντανούμερο Μεσολογγίτικο, κένα μεταξωτὸ μανδῆλι στὸ λαιμό, γιὰ νὰ μὴν κρυώσῃ.

Τὸ πρόσωπό της ἀχνὸ-ἀχνό, τὰ μάτια τῆς ὀλάνοιχτα καὶ λιγωμένα σᾶν νὰ μὴν ἔβλεπαν τίποτε καὶ σᾶν νὰ κύτταζαν ἄλλον κόσμο.

“Ωμοιάζε σᾶν ἔκεινες τὶς ωστικὲς Παναγίες ποῦ φέρονται ἀπὸ τὸ “Αγιον ὄρος οἱ καλογέροι. Τὴν σεβόσουνα καὶ τὴν λυπόσουνα νὰ τῇ βλέπῃς.

“Ηρθε μιὰ στιγμὴ κοντά μου καὶ κύτταζε τοὺς δυὸ ἥλιους ποῦ χάνονταν περιστότερο, σᾶν νὰ κατάπινεν ὁ ἔνας τὸν ἄλλον.

Χίλια παραπόνα ἥρθαν στὸ στόμα μου καὶ τὸ μάτι μου ἔδειξε πῶς θὰ τῆς τāλεγα. Μᾶφησε ἄξιαντα καὶ γύρισε κατὰ τὸ γυαλὶ τοῦ φαναριοῦ. Κόλλησε τὸ μέτωπό της στὸ χονδρὸ καὶ κρῦνο τζάμι καὶ κύτταζε μέσα στὸν κόκκινο καθρέφτη τοῦ φαναριοῦ, ποῦ φαίνονταν ἔνας ἄλλος κόσμος διπλὸς σὲ ὅλα καὶ κατακόκκινος, σᾶν μαγεμένος.

Διπλὰ καὶ κόκκινα ἤτανε τὰ βουνά, διπλὰ τὰ δένδρα καὶ τὰ καλύβια, διπλὸ τὸ κῦμα καὶ ἡ χώρα καὶ τὸ κόκκινο τετράγωνο ποῦ ἔφεκιαναν οἱ δυὸ ἥλιοι.

“Ητανε ἀλήθεια σᾶν ἔκεινα τὰ μαγεμένα πανοφάματα ποῦ φέρονται κάποτε ἔκεινοι, ποῦ ξέρονται—καθὼς λένε—τὴ Σολομωνική, καὶ προστάζουν τοὺς διαβόλους. Ἀφιγνες τὸν ἀληθινὸ κόσμο, γιὰ νὰ θαυμάσῃς ἔκεινον τὸν ἀνύπαρχτο καὶ μαγικὸ κόσμο, ποῦ ἔφεκιανε τὸ κόκκινο γυαλὶ τοῦ φαναριοῦ.

“Ετσι, καμπιὰ φορά, ὅταν κοιμᾶσαι ἔξω καὶ πέφτουν τοῦ φεγγαριοῦ οἱ ἀχτῖδες στὰ κλειστὰ μάτια σου, δνειρεύεσαι χῆλους ἥλιους καὶ χῆλους κομῆτες χρυσούς καὶ πράσινους καὶ κόκκινους, ποῦ πέφτουν στὴ γῆ καὶ σταυρώνονται στὰ οὐράνια, σᾶν μεγάλα πυροτεχνήματα ποῦ φκιάνει τὸ χέρι τοῦ Μεγαλοδύναμου. Καὶ ἔντνᾶς κάπτοια ὥρα καὶ τὰ χάνεις, καὶ πάλι κλεῖς τὰ μάτια σου γιὰ νὰ τὰ ἰδῆς.

“Ἐπῆγα κέγω στὸ γυαλί. Ἡ καρδιά μου ἀκούγονταν, πιστεύω, μὲ δῆλη τὴ βοὴ τοῦ μαΐστρου. Ἐκόλλησα τὸ μέτωπό μου κοντά στὸ δικό της καὶ δὲν ἤξερα πῶς νάρχίσω. Τὸ μισό μου ἀχεῦλι ἔτρεμε· τὰ χέρια μου ἤτανε παγωμένα, καὶ τὸ κεφάλι μου φωτιά.

Ἐίδες ὅταν μᾶς πιάνῃ μόρα στὸν ὑπνό μας, καὶ θέλωμε νὰ μιλήσωμε καὶ δὲν μποροῦμε, σᾶν νάρχωμε χίλιες δικάδες βάρος στὰ στήθη μας; Ἐτσι κέγω, εἶχα τόσα νὰ πῶ καὶ εἶχα γλωσσοδέτη.

“Ἡ Νέννω μῆλησε πρώτη.

Χωρὶς νὰ γυρίσῃ σὲ μένα τὸ βλέμμα της, μὲ τὰ χεῦλη μισανοίχτα, μὲ σιγαλὴ τὴ φωνὴ μοῦ εἶπε.

— Κύτταζε, δυὸ ἥλιοι.

Σᾶν νὰ μᾶφυγεν ἡ μόρα.

— Ναι, εἶπα, δυὸς ἥλιοι, ὅπως εἶναι καὶ δυὸς ἀγάπες.

”Αρχισα μαντή τὴν κουταμάρα, καὶ ποιὸς ἔρει τὶ θάλεγα ἀνόμα, ἀν μᾶφηνε.

Τῆς ἐπισα σφιχτὰ σφιχτὰ τὸ χέρι, καὶ κύτταξα νάντικρύσω τὰ μάτια τῆς.

Αὐτή, ἥσυχα ἀλλὰ μὲ δύναμι, ἔφυγε ἀπὸ κοντά μου, γύρισε κατὰ τὴ θάλασσα, ἔροιξε τὰ μάτια τῆς κάτω, καὶ μὲ μιὰ φωνὴ μισοσβυθμένη, χωρὶς νὰ μοῦ φένη μιὰ ματιά, ἀρχισε νὰ τραγουδάῃ μ' ἔνα βαθὺ-βαθὺ ἄχ.

Καὶ εἶπε αὐτὸς τὸ τραγοῦδι.

Σταλαμπατιά, σταλαμπατιά τὸ μάρμαρο τρυπιέται·

Μ' ἀγάπη ποῦ δὲν παίρνεται δὲν πρέπει ν' ἀγαπιέται.

Μπαλταδιὰ μοῦ ἥρθε καὶ ζαλίστηκα. Φοβήθηκα μὴν πέσω ἀπὸ τὰ γαμηλὰ κάγκελα τοῦ ψηλοῦ φαναριοῦ, κέκαπτα κάτω στὶς πλάκες.

”Ο Θεὸς ἔρει τὶ μποροῦσα νὰ ἕπω καὶ τὶ μποροῦσα νὰ κάμω ἔκεινην τὴν ὥρα, ἔκει φηλά, ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπὸ τὴ θάλασσα.” Ισως τέτοια λόγια καὶ τέτοια πράμματα ποῦ νὰ πεθάνω ὑστερα ἀπὸ τὴ λύπη μου ἢ νὰ χτυπάω τὸ κεφάλι μου ὅσο ζῶ. Μά γιὰ καλή μου τύχη, τὴν ἴδια στιγμὴ ἔειρύπωσε ἀπὸ τὴν πορτοῦλα τοῦ φαναριοῦ τὸ πλατὺ πρόσωπο τοῦ ἀλλού ν μὲ τὸ αἰώνιο σιχαμερό του χαμόγελο. Μὲ σκούντησε, χωρὶς κἄν νὰ μὲ κυττάξῃ καὶ φώναξε στὴ Νέννω, ἐνῷ ἀκόμα βασανίζονταν, παχὺς ὅπως ἥτανε, νὰ ξετρυπώσῃ στὸ μπαλκόνι.

— Άλ; εὐχαριστηθήκατε; δὲ σᾶς εἶπα ἐγώ; μὰ πρέπει νὰ ξέρῃ καλένεις, γιὰ νὰ εὐχαριστεῖται καὶ στὴ θάλασσα πρέπει νὰ κόβῃ καὶ τὸ κεφάλι του πὲς πῶς ἥσουντα τώρα στὸ ἀστεροσκοπεῖο τῶν Παιοσίων...

Καὶ ἰδρωνε γιὰ νὰ βγῆ.

”Η Νέννω δὲν εἶπε τίποτε, μὰ μὲ μιᾶς ξαστέρωσε τὸ συγνεφιασμένο πρόσωπό της καὶ ἔτρεξε κοντά του, σᾶν νάχε χρόνια νὰ τὸν ἴδῃ. Τῶδωκε τὰ δυὸς χεράκια της, σᾶν νάθελε νὰ τὸν βοηθήσῃ· τὰ σφιξες ἔκεινος μέσα στ' ἄσπορα καὶ παχουλὰ χέρια του καὶ βγῆκε. Αμέσως γύρισαν στ' ἄλλο πλευρὸν τοῦ μπαλκονιοῦ κατὰ τὸ βουνό, καὶ μᾶφησαν ἐμένα κατὰ τὴ θάλασσα.

Μᾶς χώριξε μονάχα τὸ πάχος τοῦ φαναριοῦ καὶ δὲν τοὺς ξβλεπα ἔνα βῆμα νάκανα, θὰ βρισκόμουντα στὸ πλάγι τους θάκουγα τὶ λέγανε μὲ τόσο διάφορες φωνές, μὲ πεῖσμα, μὲ γέλοια, μὲ γλυκάδα· θάβλεπτα τὰ μάτια τους καὶ τὰ χέρια τους· θὰ βεβαιωνόμουντα γιὰ κεῖνα ποῦ μάντενα.

Μὰ δὲν τῶκαμα.

Εἰδες καμμιὰ φορὰ στὸ λόγγο ποῦ πᾶνε οἱ Ἀμπλιανίτισσες νύχτα μὲ τὸ τσεκοῦρι γιὰ νὰ κόψουν ξύλα καὶ νὰ τὰ φέρουν ὁς τὸ γιόμμα μέσα, καὶ βρίσκουν καλένεια ἀγριοπρόιναρο καὶ τοῦ φίγκονται νὰ τὸ κόψουν; Δίνουν, δίνουν τσεκουριές· τὸ σκάβουν βαθειά-βαθειά ποῦ μοναχὰ μιὰ φλέντζα καὶ ἡ φλούδα τὸ κρατάει. Σειέ-

ται ἐκεῖνο λυπητερὰ σὲ κάθε τσεκουριά, ἔκολλοῦν τὰ φύλλα του καὶ πέφτουν, μὰ αὐτὸ μένει δρόθ· ὅσο ποῦ μιὰ τελευταία τσεκουριά κόβει τὴ φλέντζα καὶ τὴ φλοῦδα μὲ μιᾶς. Καὶ τότε σωριάζεται καὶ πέφτει τάγριο πρινάρι, κι' ἀντηχάει ὁ λόγγος τριγύρω, καὶ προγκάει ἀπὸ τὸ βρόντο του τὸ μουλάρι τὸ δεμένο ἐκεῖ στὸ χαμόκλαδο, καὶ βρῦζει καὶ καταριέται ἡ Ἀμπλιανίτισσα.

“Η τελευταία αὐτὴ τσεκουριά δὲν ἥταν ἡ δυνατώτερη, μὰ αὐτὴ τῶριξε τὸ περήφανο καὶ δυνατὸ πρινάρι.

“Ἐτσι συνέβη καὶ μὲ μένα. Ἐκεῖνο τὸ τραγοῦδι ἥτανε ἡ τελευταία τσεκουριά τῆς καρδιᾶς μου. Δὲν ἔβάσταξα πειά, σωριάστηκα μὲ μιᾶς. Μένει καὶ θὰ μένῃ ἀκόμα τὸ ξερὸ τὸ κούτσουρο λαβωμένο· μπορεῖ—ἔγὼ σοῦ λέω—νὰ πετάξῃ καὶ τίποτα πράσινα παρακλάδια, μὰ θάναι προσωρινὰ κι' ἀδύνατα· τὸ κλαρὶ δὲν θὰ ξαναγίνη ποτέ, κι' ἀντὶ ἀκόμα μποροῦσα νὰ ξήσω ὅσο καὶ τὸ δυνατὸ ἀγριοπρύναρο τοῦ λόγγου.

— Εἶσαι καὶ ποιητής, Φανῆ·

τοῦ εἰπα, ἐπειδὴ ἀπὸ ὡρα τώρα τώρα ἐθαύμαζα τὴν εὐφράδεια καὶ τὴν πούτσι καὶ τὴν πλαστικότητα ποῦ ἐδινε στὸν ἀπλοῦκό του λόγο τὸ πάθος καὶ ἡ φυσικότης, χαρίσματα ποῦ δὲν θὰ μποροῦσα νὰ ὑποπτεύσω σ' αὐτὸν τὸν ψαρᾶ, οὔτε θὰ μποροῦσα νὰ τὰ πλάσω ἔγῳ ὁ ίδιος.

— Ναί· μοῦ εἶπε γίνομαι φίτορας, ὅταν μιλῶ γι' αὐτά, μὰ δὲ μιλῶ συχνά.

“Εκαμε μιὰ χειρονομία, γιὰ νὰ μὴ τὸν διακόψω ἄλλο, καὶ ἔξακολούθησε.

— Είχε ωχτώση, ὅταν κατεβήκαμε ἀπὸ τὸ φανάρι. Ἐπήγαμε, ὅπως πάντα, τὸ γιαλὸ-γιαλὸ νῶς τὸ Κόμιμα, καὶ ἀπὸ κεῖ μὲ τὸ προιάρι στὸ Σκοινιᾶ.

Σ' αὐτὸν τὸ δρόμο ἔγὼ ἐσχημάτισα τέλεια τὴν ἀπόφασί μου. “Ισως ἡ χινοπωρινὴ ψυχροῦλα ποῦ εἶχε ἀρχίση νὰ μὲ βοήθησε πολὺ σ' αὐτή μου τὴν ἀπόφασι· μὰ ὅταν ἐφιάσαμε στὸ Σκοινιᾶ, ἡ καρδιά μου ἥταν ἥσυχη, τὸ βλέμμα μου ἀδιάφορο, χαμογελοῦσα μὲ ὅσα ἔβλεπα, καὶ μιλοῦσα ἔτσι μὲ ἀνδρίκια περηφάνεια, σᾶν νάμουνα ἔγῳ ἐκεῖ μέσα ὁ ἀνώτερος.

Μοῦ φάνηκε πῶς κι' ὁ γιατρὸς τὸ παρατήρησε, κι' ἔπαινε σὲ μοῦ φέρεται μὲ τὸ συνηθισμένο του τρόπο. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ καταδέχθηκε γιὰ πρώτη φορὰ νὰ γυρίσῃ σὲ μένα τὸ λόγο, καὶ μάλιστα νὰ συζητήσωμε καὶ πολιτικὰ χωρὶς νὰ κάνῃ πῶς μὲ κοροϊδείνη.

Καιρὸ εἶχα νὰ περάσω τόσο ἥσυχη νύχτα, νὰ κοιμηθῶ βαρειά καὶ χωρὶς ὅνειρο νῶς τὰ ξημερώματα. Τότε σηκώθηκα καὶ ἐτοιμάσθηκα γιὰ φευγιό· σηκώθηκαν καὶ οἱ ἄλλοι καὶ θέλησαν στὴν ἀρχὴ νὰ μ' ἐμποδίσουν· μὰ δὲν ἐπέμειναν, γιατὶ ἔγὼ προφασίσθηκα τὸ σχολεῖο, ποῦ θάνοιγε σὲ λίγες μέρες.

‘Αποχαιρέτησα ὅλους καὶ τελευταία τὴ Νέννω.

Ἐσήκωσα τὰ μάτια μου κι' ἀντίκρυσα τὰ δικά της. Μοῦ φάνηκε πῶς ἔδειχναν ἀπορία γι' αὐτή μου τὴν ἀπόφασι, σᾶν νάθελαν νὰ μάθουν πῶς φεύγω, τὶ ἦταν αὐτὸ τὸ ξαφνικό, πῶς βρίσκεται τώρα ἡ καρδιά μου, τὶ σκέπτομαι καὶ τὶ λογαριάζω, τὴ μισῶ ἢ τὴ συγχωδῶ, θέλω νὰ τὴν ἔσαναιδω ἢ θὰ χωρίσωμε γιὰ πάντα.

Σὲ ὅλα αὐτὰ ποῦ μὲ ρωτοῦσαν σιωπηλὰ τὰ μάτια της, τὰ δικά μου ἔμειναν ἀδιάφορα, σᾶν νὰ μὴν ἔνοιωθαν τίποτε· κι' ἂς ἦτανε μαθημένα νὰ διαβάζουν ἀμέσως κάθε σκέψη της, κάθε θέλημά της.

Ἐπήδησα στὸ προιάρι, καὶ στάθηκα στὴ μέση· τὸ ψαρόποντο ἀμπωνε στὴν πλώρη.

Οἱ λίοις μόλις εἶχε σκάση, καὶ ὡς τόσο ἔκανε ζέστη ἀπὸ τώρα, γιατὶ ἦτανε μποννάτσα μεγάλη, φύλο δὲν κουνιόντανε, κῦμα δὲ ζάρωνε· λάδι ἡ θάλασσα, καθρέφτης σωστός.

Ἐστάθηκαν εἰς τὸ γιαλό, δι γιατρός, ἡ θειά μου, ἡ Περσεφόνη καὶ ἡ Νέννω μ' ἔνα κόκκινο φόρεμα καὶ μὲ μιὰ κόκκινη διμπρέλλα.

Δὲν ἔμαθα ποτὲ γιατὶ ἔτσι ἔξαιρετικὰ εἶχε στολιστῆ ἐκείνην τὴν ἥμερα.

Ἐφεύγαμε.

Τώρα ποῦ ἡ καρδιά μου ἦταν ἥσυχη, τώρα ποῦ δὲν ἔθάμπωνε τόσο τὰ μάτια μου ἡ ἀνεμοζάλη τῆς ζήλειας καὶ τῆς ἀγάπης, τώρα ἔβλεπα καθαρώτερα τὴν ὄμμοδφιά της. Τὸ πρόσωπό της τὸ ξάστερο καὶ τὰ ἀγγειλικά της μάτια τὰ μαργιόλικα, ἡ μέση, τὸ κορμί της, τὸ στάσιμό της, οἱ κινήσεις της, εἴτε ἦταν χαρούμενη, γελαστὴ καὶ ζωηρή, εἴτε σκεπτική καὶ συγγενεφιασμένη, εἴτε ἥσυχη καὶ ἀτάραχη, σᾶν τὴ θάλασσα, δλα της, δλα ἦτανε ἄλλο πρᾶμμα ὄμμοδφιά. Μπορεῖ σᾶν κι' αὐτὴ νᾶναι κι' ἄλλες στὸν κόσμο, μὰ καλύτερη καμιὰ δὲ μπορεῖ νᾶναι, γιατὶ καλύτερη δὲ γίνεται.

Εἶδα ἀπὸ τότε καὶ ἔρω πολλὰ ὄμμοδφα πρᾶμματα, καὶ γυναῖκες καὶ ταξίδια καὶ πολιτείες· εἶδα τὸ βασιλεῦμα τοῦ φεγγαριοῦ κατὰ τὰ ἔημερώματα, ποῦ κοκκινίζει γύρω δὲ οὐρανός σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύσι. σᾶν νὰ βγαίνουν ἥλιοι χρυσοκόκκινοι, εἶδα τὴν αὐγὴν στὸ λόγγο καὶ τὴν ἀνοιξὴ στὸ βουνό, εἶδα τὴν νύχτας τὴν ἀστροφεγγιά, τὴ σιγαλιὰ τῆς λίμνης. Μὰ ποτὲ δὲν ἐκατάλαβα ἐκεῖνο ποῦ καταλάβαινα τότε, βλέποντας αὐτὴ στὸ γιαλό, μὲ τὸ κεφάλι λίγο γυριμένο καὶ μὲ τὰ μάτια τῆς καρφωμένα ἀπάνω μου.

Δυστυχία της! ἦτανε ἡ τελευταία φορὰ ποῦ θὰ τὴν ἔβλεπα ἀνθρωπο καὶ γι' αὐτὸ ἔντυθηκε δλη ἐκείνη τὴ κάρι, δλη ἐκείνη τὴ λαμπράδα.

Ἐφεύγαμε, κι' ἀφηναν κι' αὐτοὶ τ' ἀκρογιάλι.

Πρῶτος ἔφυγε δι γιατρός, ὕστερα ἡ θειά μου, ὕστερα ἡ Περσεφόνη. Ἡ Νέννω ἔμενε ἀκόμα.

Τώρα δὲν διέκρινα πλειὰ τὰ χαρακτηριστικά της· ἔβλεπα μοναχὰ τὸ κόκκινο φόρεμα καὶ τ' ἀσπρὸ πρόσωπό της. Δὲν κουνιόντανε, δὲ χαιρετοῦσε, στέκονταν ἀκίνητη καὶ κύτταξε τὸ προιάρι μας.

Σὲ λίγο φαίνονταν μοναχὰ τὸ κόκκινο· σὲ λίγο στρίψαμε καὶ μιὰ μινοτιὰ ἐσκέπασε τὸ κορμί της· κοκκίνιζε μοναχὰ ἡ ὄμπρέλλα. Κι' αὐτὴ ἐστέκονταν ἀκόμα ἐκεῖ.

Αὐτὸς ἔφθασε νὰ μὲ ταράξῃ πάλι, νὰ λυώσῃ τὸν προσωρινὸν πάγο ποῦχε ντυθῆ ἡ καρδιά μου, καὶ νάρχίσῃ πάλι νὰ βράζῃ.

Χάνονταν ἀγάλια ἀγάλια καὶ τὰ καλύβια καὶ οἱ καλαμωτές καὶ οἱ σκοῖνοι καὶ οἱ λυγαριές καὶ τὰ μύρτα, καὶ πάλι ἐκεῖνο τὸ κόκκινο σημάδι φαίνονταν ἀκόμα στὸ γιαλό, σᾶν νάχε καρφωθῆ ἐκεὶ πέρα, σᾶν νάτανε σημαία ἀπὸ παρτίδο, σᾶν νάταν συγνεφάκι τοῦ οὐρανοῦ.

“Υστερα τελείωσε. Στρίψαμε λίγο ἀκόμα, κι' ὅλα χάθηκαν. Μαυροπρασίνιζαν τώρα μονάχα οἱ στεριές τοῦ Σκοινιᾶ· καὶ σὲ λίγο κρύψτηκαν κι' αὐτὲς πίσω ἀπὸ τὸ λοῦρο τ' Ἀϊ-Σωστιοῦ.

Μὰ τότε, χάθηκαν ὅλα ἀπὸ ὑπρός μου, χωρὶς ἐλπίδα νὰ τὰ ξαναϊδῶ, ὅταν μοῦ φάνηκαν ὅλα ὄνειρο μονάχα γλυκόπικρο, ποῦ διάλυσε ἡ πρώτη ἀχτίδα, τότε, σᾶν ἀνοιξα τὰ μάτια μου καὶ εἶδα τὸ λάκκο ποῦ μόνος μου εἶχα σκάψη—τότε λαχτάρισε μὲ μᾶς ἡ καρδιά μου, καὶ μὰ φωνὴ φοβερὴ σηκώθηκε μέσα μου νὰ μὲ ρωτάῃ.

— Τὶ ἔκαμες; τώρα τὶ θὰ κάμης; τὸ σκέψθηκες καλά;

Καὶ μιὰ φοβερή, ἀκατανόητη ἐπιθυμία μ' ἔπιασε νὰ γυρίσω πίσω, νὰ ἰδῶ ἀκόμα κι' ἀπὸ μακριὰ τὴν πελάδα της, τὸ νησί μας, νὰ τὰ ἰδῶ ἀλλη μιὰ φορά, κιαπὲ ἂς πεθάνω.

Καὶ γλίγορα γλίγορα κι' ἀνήσυχα ἀρχισα νὰ βασανίζω τὸ μυαλό μου γιὰ καμμιὰ πρόφασι μὴν ἔχασα τίποτε, μὴν εῦρω τίποτε νὰ τῆς πῶ· τὶ νὰ βρῶ!

Καὶ ἔτοιμος ἥμουνα νὰ γυρίσω τὸ ποιαρίο, χωρὶς νὰ ξέρω τὶ θὰ πῶ, καὶ νὰ γίνω γέλιο τοῦ κόσμου. Μὰ ἔξαρνα, μιὰ ἵδεα μὲ σταμάτησε· μιὰ εἰκόνα ποῦ μοῦρθε τότε στὸ νοῦ μου. «Γιὰ φαντάσου νὰ τὴν εῦρω μπράτσο μὲ τὸ γιατρὸ νὰ γλυκομιλοῦν καὶ νὰ γελάνε! Μὲ τὶ βλέμμα θὰ μὲ ἰδοῦν, πόσο θὰ μὲ περιφρονήσουν! τὶ θὰ πῶ! πῶς θὰ φύγω!»

Στὴ στιγμὴ κοκκίνησα μὲ μόνη τὴν ἵδεα· χτύπησε δυνατὰ ἡ καρδιά μου, καὶ σᾶν νὰ τοὺς εἶχα ἐμπρός μου ἢ νὰ τἄλεγα σὲ κάννενα.

— Μπᾶ! εἴπα τινάζοντας τὸ χέρι αὐτὴ τὴν χάρι δὲ θὰ τὴν ἰδοῦνε.

Καὶ τραβήξαμε· φθάσαμε στὴ χώρα.

Νὰ σου πῶ τώρα πῶς ἥμουνα τότε, δὲ θὰ μπορέσω γιατὶ κεγώ δὲν καταλάβαινα.

Ἐκεῖνο ποῦ εἶμαι βέβαιος, εἶναι πῶς δὲν ἥμουνα καὶ πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν παλαιόβομάρα. Αὐτὸς τὸ καταλάβαινε δποιος καὶ νὰ μέβλεπε, δποιος καὶ νὰ μὲ κουβέντιαζε· δσο ποῦ πῆγε νὰ παλαβώσῃ καὶ ἡ μάννα μου.

Δὲν ἔμεινα παρὰ δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες στὸ σπίτι μου—θέλω νὰ πῶ στὸ γιαλό, γιὰ νὰ κυττάζω κατά τὴ δύσι, νὰ βλέπω τὶς στεριές τοῦ Βασιλαδιοῦ καὶ τὸ φανάρι τ' Ἀϊ-Σωστιοῦ τὴν νίχτα ὅταν ὁ ἀέρας δὲ μοῦ τἀκρυβε κι' αὐτό.

“Υστερα ἔβαλα σ' ἐνέργεια τὸ σχέδιό μου. Ἐφυγα γιὰ τὴν Πάτρα. Δὲν ἥθελα τίποτα νὰ χρωστάω στὸ μπάρμπα μου, δὲν ἥθελα

τίποτε νὰ βλέπω δικό της, καὶ πρὸ πάντων φοβόμουνα μὴν τὴν ἵδω καμμιὰν αὐγὴν νᾶβγη στὸ μῶλο μπράτσο μὲ τὸν ἀρραβωνιαστικὸν τῆς τὸ γιατρό. Οὔτε μάννα συλλογίστηκα, οὔτε σχολεῖο, οὔτε τίποτε.

Πῆγα στὴν Πάτρα, νὰ μπῶ σὲ κατάστημα.

Τὸ τὶ τράβηξα ἀπὸ τότε, ἔνας Θεός τὸ ἔρει· τὶ πεῖνα, τὶ γύμνια, τὶ περιφρόνησι, τὶ βάσανα! Τὶ κλάύματα ἔκαμα, τὶ φαρμάκια ποτίστηκα, πόσες φορές πῆγα στὴ θάλασσα νὰ πνιγῶ!

Πῶς δὲν παλάβωσα, ὅταν ἔμαθα πῶς πέθανε ἡ μάννα μου μὲ τὸνομά μου στὸ στόμα της, χωρὶς νὰ τὴν ἵδω, χωρὶς νὰ τῆς κλείσω τὰ μάτια τῆς!

“Αχ! δυστυχισμένη μάννα, πολυβασανισμένη! Καὶ πάλι δὲν μὲ καταράσθηκε στὸ θάνατό της, καὶ πάλι ἔψυχησε μὲ τὸ Φανή της στὸ στόμα!

Καὶ τὶ νὰ σ’ τὰ λέω; μὲ βλέπεις. “Υστερα ἀπὸ πέντε χρόνια γύρισα νὰ γίνω ἴβαροκόπελλο.

Μὰ τὶ εἶναι αὐτὰ τὰ δικά μου βάσανα, ἐμπρὸς σ’ ἔκείνης τὰ μαρτύρια!

“Αχ! Θέ μου, Θέ μου! βαρειὰ πολὺ βαρειὰ τὴν ἐτιμώρησες τὴν ἄμοιρη, γιὰ τὴν ἄμαρτία της! “Ας ἔπεφτε στὸ κεφάλι μου ὅλη ἡ δργή σου. “Η ἀς τὴν ἔκανες κι’ αὐτὴ δυστυχῆ, φτωχῆ, δρφανή, μὰ δὲ τῆς ἀφῆνες τὴ χάρι της, ἀς τῆς ἀφῆνες κάνε τὴν ἀνθρωπιά της! Μὰ τώρα...

— Τώρα τί; ἔρωτησα· ἐγὼ εἶχα μάθη πῶς πῆρε ἔνα λοχαγό, κι’ ὅλοι τὴν ἔλεγαν καλότυχη.

— Καλότυχη ναί. Αὐτὸς ὁ λοχαγὸς τῆς ἔδωκε ἀρρώστια, κ’ ἔπεσε ἡ μύτη της καὶ τὴν ἔχώρισε.

— Φοίκη! ἀλήθεια;

— ‘Αλήθεια, ναί. Ἐκεῖνο τὸ ζαχαρένιο, τὸ οὐράνιο πρόσωπό της, σὲ παίρνει φόβος τώρα νὰ τὸ βλέπῃς. Μιὰ τούπα μεγάλη στὴ μέση· ἀπὸ κεῖ βγαίνει ἡ φωνή της, ἀπὸ κεῖ κάποτε καὶ ἡ γλώσσα της καὶ τὸ φαεῖ ποῦ τρώγει. ‘Αλλοίμονο, πές, καὶ τρὶς ἀλλοίμονο!

— Γιαῦτὸ δὲν τὴν είδα ποτέ, ἀπὸ τότε ποῦ ἥρθα.

— Καὶ ποῦ νὰ τὴν ἰδῆς! μέσα σ’ ἔνα κελλάρι σκοτεινὸν ποῦ κάθεται διπλωμένη σὲ μιὰ ἀγκωνή, γιατὶ τὸ φῶς τῆς στραβώνει τὰ δόλια της μάτια—άχ! ἔκεινα τὰ μάτια!—καὶ ξύνεται καὶ ξύνεται μὲ τὰ νύχια της, καὶ σκούνει νὰ τὴν ξύσουν, δλη πληγή, δλη σαπίλα, δλη λέπρα, δλη βρῶμα καὶ δυσωδία, σκιάχτρο τῶν ξένων, σικασιά τῶν δικῶν της, βράδος τοῦ κόσμου, βράδος καὶ τοῦ χάρου ποῦ δὲν τὴν πονεῖ καὶ δὲν τὴν καταδέχεται νὰ τὴν πάρῃ! “Αχ, ἄχ!... Μὰ δ, τι κι’ ἀν εἶναι γιὰ τοὺς ἄλλους, γιὰ τὸν κόσμο, γιὰ τοὺς γονεῖς της, καὶ γιὰ τὸ Θεό δ, τι κι’ ἀν εἶναι γιὰ μένα διώς γιὰ τὸ Φανῆ της, γιὰ τὸν ξάδερφό της, γιὰ τὸν ἀγαπητικό της, θὰ νάναι πάντα ἡ ἵδια ἡ Νέννω μου, ἡ γλυκειὰ Νέννω τῆς λίμνης τοῦ Σκοινιᾶ, τῆς Σκροφοπούλας!

*

‘Ο Φανῆς δὲν ἐκρατήθηκε περισσότερο. Ακούμπησε τὸ κεφάλι

του στὰ γόνατά του καὶ ἀναλύθηκε σὲ δάκρυα ἄφθονα, τὰ διποῖα ἐσφρόγγιζε μὲ τὰ χέρια του καὶ μὲ τὸ πλατύ καὶ ἀριωδὸς σωβρόκι του.

‘Ηθέλησα νὰ τοῦ δώσω παρηγοριά, ἀκαιρη σᾶν πᾶσα παρηγοριά, καὶ τοῦ εἶπα.

— Σώπα, καῦμινέ Φανῆ, παρηγορήσου. Είσαι νέος καὶ θὰ γιατρευθῆς. Μεθαύριο θὰ πᾶς στὸ ναυτικό, θὰ ίδῃς κόσμον ἄλλον καὶ θὰ τὰ λησμονήσῃς αὐτά.

‘Εσήκωσε μὲ μιᾶς τὸ κεφάλι του, καὶ μ’ ἔνα ὑφος εὐγενικὸ καὶ ὑπερήφανο, μοῦ ἔρριξε μιὰ ματιὰ γεμάτη δύναμι καὶ ἔμπνευσι καὶ μὲ φωνὴ βραχνὴ μᾶς σταθερὴ μοῦ εἶπε.

— ‘Οχι, οχι μὴν τὸ λέσις αὐτό· δὲ θέλω νὰ τὴ λησμονήσω.

Καὶ πάλι εσκυψε τὸ πρόσωπο στὰ γόνατά του, καὶ πάλι ἀρχισε τ’ ἀναφυλλητά.

*

‘Ως τόσο διπλαρώσῃ τὸ προιάρι μας στὸ γιαλό τὸ πανί μας είχε χαλαρωθῆ, καὶ τοῦτον τὸ λιθερὰ τὰ τριτσαρόλια μας· ἐνῷ ήμετος ἐμέναμε ἐκεῖ, ἀραγμένοι καὶ ἀκίνητοι.

A. K. ΤΡΑΥΛΑΝΤΩΝΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ

ANGELICA FARFALLA *

Στ’ ἀκύμαντα τῆς θάλαισσας ἀτλάζια
Ακροπατῶντας ἡ ψυχή, σὰ νάχη
Μισοαπλωμένα τὰ φτερά, μονάζη
Κινάει νὰ βρῇ στὴν ἀπειρη, γαλάζια
Μονάζια γιατρεμὸ γιὰ τὰ μαράζια
Ποῦ τόσο τὴν παθιάζουν καί, σὰ λάχη
Ν’ ἀντιρρύσῃ τ’ ὥριόπλουμο σελάχη
Κι’ ὅλα τ’ ἀστραφτερὰ χρυσὰ τσαπράζια
Τοῦ Ἡλιοῦ, δρυποποδίζει ἐρωτεμένη
Στῆς ἀσημιοβολῆς τὸ μονοπάτι
Ποῦ ἴσαια τὴ βγάνει στ’ ἀσπιλα τεμένη
Τῆς δμορφιᾶς κ’ ἐκεῖ, μὲ τὴν ἀπάτη
Πῶς θὰ πορεύεται αἰώνια ἴεροδούλα,
Στ’ ἄγιο φῶς καίεται σὰν πεταλούδούλα.

M.

* Απὸ τυπογραφικὴ ἀβλεψία τὸ σοννέτο αὐτὸς χωρίστηκε ἀπὸ τὸ «Ἀλκης Παλαμᾶς» τοῦ ἴδιου ποιητῆ (σελ. 391)